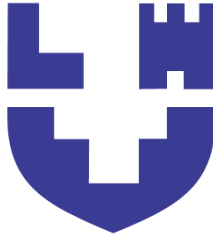

**Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет**

**АНАЛІТИЧНА, НОВИННА ТА ХУДОЖНЬО-ПУБЛІЦИСТИЧНА
ЖУРНАЛІСТИКА**

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної
роботи
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньої програми «Медіакомунікації та PR»
галузі знань 06 Журналістика
спеціальності 061 Журналістика
денної та заочної форм навчання

Луцьк 2025

УДК 070.4(075.8)

У 76

До друку

Голова вченої ради факультету освітніх, цифрових та соціальних технологій _____ Г. А. Герасимчук

Затверджено вченою радою освітніх, цифрових та соціальних технологій ЛНТУ, протокол № ___ від « » _____ 2025 року

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій ЛНТУ

Директор бібліотеки _____ Н.П. Поліщук

Рекомендовано до видання на засіданні кафедри іноземної та української філології ЛНТУ, протокол № ___ від « » _____ 2025 року.

Завідувач кафедри іноземної та української філології _____ А.П. Мартинюк

Укладач: _____ Л.М. Мялковська, доктор філолог. наук, професор кафедри іноземної та української філології ЛНТУ, Л. О. Садова, кандидат філолог. наук, доцент кафедри іноземної та української філології ЛНТУ.

Рецензент: _____ Т.В. Николіук, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземної та української філології ЛНТУ

Відповідальний за випуск: _____ А.П. Мартинюк, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземної та української філології ЛНТУ

Аналітична, новинна та художньо-публіцистична журналістика [Текст]: Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Медіакомунікації та PR» галузі знань 06 Журналістика спеціальності 061 Журналістика денної та заочної форм навчання / уклад. Л. М. Мялковська, Л. О. Садова, Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2025. 68 с.

Навчально-методичне видання вміщує теми практичних занять та самостійної роботи, завдання до кожної з тем, а також список рекомендованої літератури.

© Л.М. Мялковська, Л.О. Садова 2025

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	5
САМОСТІЙНА РОБОТА	43
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	64

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета вивчення дисципліни

Мета вивчення дисципліни – сформувати у майбутніх фахівців фахові навички створення текстів різних жанрів, засвоєння теоретичних знань у галузі практичної журналістики, тобто знань про специфіку різних жанрів журналістики, їх трансформацію у різних сферах ЗМІ, використання та оформлення цих жанрів.

Завдання вивчення дисципліни:

- засвоїти поняття про журналістські методи та їх класифікацію;
- сформувати уявлення про аналіз як метод, форми аналізу;
- засвоїти характеристики найбільш уживаних у друкованих ЗМІ жанрів;
- розвивати творче мислення студентів;
- сформувати навички оперування фаховою термінологією.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Практичне заняття № 1 (4 год.)

Тема: Жанри новинної журналістики: загальна характеристика

Мета: ознайомити з поняттям жанру журналістики, окреслити перелік жанрів сучасної журналістики, дати вичерпну їх характеристику

Питання для обговорення:

1. Жанри в арсеналі сучасної журналістики.
2. Поняття «жанр», «жанровий різновид».
3. Загальна характеристика основних жанрових груп: інформаційні, аналітичні, публіцистичні.
4. Жанри: за і проти.

Література:

1. Гарачковська О.О. (2019). Жанри журналістики в системі друкованих ЗМІ: навч. посібник. Київ: Видавничо-поліграфічна база КНУКіМ. 344 с.
2. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практичний посібник. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
3. Журналістика і творчість / за ред. С. Костя. Львів : Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2023. 562 с.
4. Лубкович І. Інформаційна журналістика: методи збору інформації, відображення дійсності та жанри : навч. посіб. Львів : ПАІС, 2017. 104 с.
5. Михайлин І. Основи журналістики. Харків: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
6. Паславський І. Національний інформаційний простір: сучасні виклики. Традиційні і нові медіа: від історії до сучасності : збірник матеріалів звітної наук. конф. за 2019 рік (секція «Журналістика») / упоряд. А. Яценко. Львів: Простір-М, 2020. С. 34–36.
7. Тимошик, М. (2022). Жанри журналістики як науково-практична проблема: до провокації фахової полеміки теоретиків і практиків ЗМІ. *Український інформаційний простір*, (2(10), 14–42. <https://doi.org/10.31866/2616-7948.10.2022.269647>

8. Фолькер В. Журналістика газет і журналів / пер. з нім. В. Климченко.: вид. 2-е, перероб. Київ: Центр вільної преси, 2017. 377 с.
9. Царик, Г. (2024). Генеалогія сучасних новітніх медіа: динаміка розвитку та підходи до вивчення. *Folia Philologica*, (8), 91-98. <https://doi.org/10.17721/fovia.philologica/2024/8/11>
10. Чубук О. Новинна журналістика і соціальні медіа: хто кого «годує» інформацією». Журналістика та соціальні комунікації в контексті становлення громадянського суспільства в Україні і в світі: виклики, тенденції, перспективи : матер. Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Одеса, 4 листопада 2022 р.) / наук. ред. В. Колкутіна, упоряд. Ю. Грушевська. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2022. С. 121–125. <https://hdl.handle.net/11300/25480>

Методичні рекомендації

У процесі виконання завдань до практичного заняття з теми «Жанри новинної журналістики: загальна характеристика» рекомендовано:

- актуалізувати теоретичні знання, отримані під час лекцій і самостійного опрацювання, зокрема щодо класифікації новинних жанрів (інформаційне повідомлення, замітка, репортаж, інтерв'ю, звіт, кореспонденція);
- звернути увагу на основні ознаки новинної журналістики, такі як оперативність, точність, нейтральність, фактологічність, структура новин;
- проаналізувати приклади новинних текстів, визначивши жанр, структуру, мову, джерела інформації, наявність/відсутність оцінних суджень;
- відпрацювати навички жанрової диференціації, навчитися розпізнавати жанр за стилістичними й композиційними характеристиками;
- бути готовими до обговорення у групі, аргументованого аналізу власних і чужих текстів, самооцінки та колективної редакторської роботи.

Практичні завдання:

1. Аналіз жанрів у новинних матеріалах

Знайдіть приклади п'яти різних жанрів новинної журналістики. Опишіть жанр кожного матеріалу, його характерні ознаки, дотримання жанрових особливостей.

2. Написання інформаційної замітки

Підготуйте інформаційну замітку обсягом до 1000 знаків на основі актуальної події у вашому місті/університеті. Врахуйте вимоги фактографічності, оперативності, об'єктивності.

3. Порівняльна таблиця жанрів

Створіть порівняльну таблицю жанрів новинної журналістики (замітка, репортаж, інтерв'ю, коментар). Включіть у таблицю мету жанру, основні ознаки, джерела інформації, приклади типових заголовків.

Практичне заняття № 2 (4 год.)

Тема: Стандарти інформаційної журналістики

Мета: окреслити поняття стандарту інформаційної журналістики, охарактеризувати основні стандарти та правила наближення інтересів

Питання для обговорення:

1. Технологія відбору інформації для новин.
2. Основні журналістські стандарти якості матеріалу:
  - 1) баланс думок і точок зору;
  - 2) повнота передачі фактів і інформації;
  - 3) розмежування фактів і думок/коментарів;
  - 4) достовірність;
  - 5) посилання на джерело інформації;
  - 6) точність викладу матеріалу.

Література:

1. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практичний посібник. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
2. Журналістика і творчість / за ред. С. Костя. Львів : Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2023. 562 с.

3. Лубкович І. Інформаційна журналістика: методи збору інформації, відображення дійсності та жанри : навч. посіб. Львів : ПАІС, 2017. 104 с.
4. Михайлин І. Основи журналістики. Харків: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
5. Паславський І. ЗМІ і популізм. Сучасна українська журналістика: історія, теорія, практика : збірник матеріалів звітної наук. конф. за 2018 рік (секція «Журналістика») / упоряд. С. Онуфрив. Львів : ПАІС, 2019. С. 33–35.
6. Паславський І. Національний інформаційний простір: сучасні виклики. Традиційні і нові медіа: від історії до сучасності : збірник матеріалів звітної наук. конф. за 2019 рік (секція «Журналістика») / упоряд. А. Яценко. Львів: Простір-М, 2020. С. 34–36.
7. Паславський І. Свобода преси і відповідальність ЗМІ. Григорій Сковорода у сучасному багатовимірному світі : зб. тез VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 16 листопада 2022 р.) / за ред. чл.-кор. НАН України, д-ра філос. наук, проф. В. П. Мельника ; відп. за вип. В. М. Качмар, Л. В. Рижак, Н. І. Жигайло, Ю. В. Максимець. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. С. 215–218.
8. Sklenar I. Prawda i postprawda w dziennikarstwie. Refleksje na temat filmu Agnieszki Holland „Obywatel Jones”. Media i Społeczeństwo: czasopismo naukowe. Nr. 12. 2020. Bielsko-Biała: Wydawnictwo Wydziału Humanistyczno-Społecznego oraz Wydziału Zarządzania i Transportu Akademii Techniczno-Humanistycznej. S. 343–353. URL: http://www.mediaispoleczenstwo.ath.bielsko.pl/spis_atykulow.html

Методичні рекомендації

У процесі виконання завдань до практичного заняття з теми «Стандарти інформаційної журналістики» студентам рекомендовано:

- актуалізувати знання про основні стандарти інформаційної журналістики (точність, достовірність, оперативність, повнота, баланс думок, відокремлення фактів від коментарів, доступність подачі);
- проаналізувати новинні тексти різних ЗМІ на відповідність цим стандартам;

- розрізняти порушення стандартів та обґрунтовувати їх, посилаючись на приклади;
- коригувати запропоновані тексти, усуваючи порушення стандартів (при потребі – переписати фрагменти відповідно до вимог);
- використовувати авторитетні джерела та редакційні настанови (зокрема стандарти BBC, «Детектор медіа», «Репортери без кордонів»);
- бути готовими до колективного обговорення, захисту власного аналізу або варіанту редагування матеріалу.

Практичні завдання:

1. Ідентифікація стандартів у новині

Оберіть новину з будь-якого онлайн-медіа та проаналізуйте її на відповідність 6 ключовим стандартам інформаційної журналістики: точність; достовірність; збалансованість; відокремлення фактів від коментарів; оперативність; повнота.

2. виправлення порушень стандартів

Оберіть приклад новини з помітними порушеннями стандартів. виправте текст, щоб він відповідав журналістським стандартам. Вкажіть, які саме стандарти були порушені і як ви їх відновили.

3. Аналіз заголовків

Порівняйте 5 заголовків з різних онлайн-медіа. Оцініть, чи відповідає заголовок змісту тексту; чи маніпулює він емоціями; чи відповідає стандарту точності та нейтральності.

4. Фактчекінг (перевірка достовірності)

Оберіть цитату з новини або публічної заяви. Перевірте її достовірність: знайдіть джерела, які підтверджують або спростовують цю інформацію.

5. Переписування новини з дотриманням стандартів

Оберіть емоційно забарвлений текст (з блогу, пабліку, соцмережі). Перепишіть його як об'єктивну новину, дотримуючись усіх стандартів.

6. Стандарти у різних ЗМІ

Оберіть одну подію, яку висвітлювали три різні медіа. Порівняйте, чи дотримано стандартів; як відрізняється подача інформації; чи є маніпулятивні техніки.

Практичне заняття № 3 (4 год.)

Тема: Жанрові різновиди заміток

Мета: ознайомити з поняттям замітки, охарактеризувати жанрові різновиди заміток

Питання для обговорення:

1. Написання заміток.
2. Правила пірамідальної побудови тексту.
3. Правила написання лідів (за французькою методикою вдосконалення працівників ЗМІ).
4. Добирання лідів для твердих і м'яких заміток.

Література:

1. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практичний посібник. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
2. Лубкович І. Інформаційна журналістика: методи збору інформації, відображення дійсності та жанри : навч. посіб. / І. Лубкович. Львів : ПАІС, 2017. 104 с.
3. Мелещенко О. К. Жанр замітки у пресовій і фотожурналістиці: огляд теоретичних напрацювань й критичний коментар. Журналістика. 2017. Вип. 16 (41). С. 138–149.
4. Михайлин І. Основи журналістики. Харків: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
5. Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник / Б. Сташен; пер. з нім. В. Климченка / за загал. ред. В. Іванова. Київ : Центр вільної преси, 2021. 260 с.
6. Фолькер В. Журналістика газет і журналів / пер. з нім. В. Климченко.: вид. 2-е, перероб. Київ: Центр вільної преси, 2017. 377 с.
7. Norris D. Storytelling. 10 prostych kroków do niezapomnianej opowieści. MT Biznes. 2021. 152 s.

Методичні рекомендації

У процесі виконання завдань до практичного заняття з теми «Жанрові різновиди заміток» студентам рекомендовано:

- повторити теоретичні основи класифікації заміток (новинна, аналітична, репортажна, оглядова, замітка-анонс тощо);
- ознайомитися з прикладами заміток різних жанрових типів у сучасних українських та зарубіжних ЗМІ;
- проаналізувати структуру й мовні особливості кожного різновиду, звертаючи увагу на стиль, джерела, ступінь аналітичності, спосіб викладу фактів;
- порівнювати тексти одного формату з різних видань, фіксуючи виявлені відмінності у подачі матеріалу;
- виконати завдання на визначення жанрової приналежності коротких журналістських текстів;
- створити власну замітку на задану тему, дотримуючись жанрових ознак, відповідно до редакційних стандартів.

Практичні завдання:

1. Порівняльний аналіз різновидів заміток

Оберіть і проаналізуйте по одному прикладу таких жанрових різновидів заміток: інформаційна; анонс; звітна; проблемна; замітка-портрет. Визначте ознаки кожного різновиду; ключову мету; мову та стиль викладу.

2. Написання інформаційної замітки

Підготуйте коротку замітку (до 1000 знаків) за фактом нещодавньої події у вашому місті/виші. Вимоги: чітка відповідь на питання: хто? що? де? коли? як? чому?

3. Створення замітки-анонсу

Напишіть замітку-анонс про майбутню подію (виступ, виставку, зустріч, тощо). Умови: зацікавити читача; дати всю необхідну інформацію про подію.

4. Написання звітної замітки

Відвідайте захід (онлайн або офлайн) і напишіть звітну замітку. Зосередьтеся на ключових моментах події; учасниках; основному результаті.

5. Проблемна замітка

Підготуйте замітку на основі актуальної локальної проблеми (наприклад, погані дороги, черги в поліклініці, стан гуртожитків). Включіть факти; думки очевидців або експертів.

6. Груповий практикум: редакція заміток

У групах по 3–4 студенти обміняйтесь написаними раніше замітками. Зробіть редагування одне одного за критеріями: відповідність жанру; чіткість викладу; логічність структури; грамотність.

Практичне заняття № 4 (4 год.)

Тема: Жанрові особливості та різновиди інтерв'ю. Методика написання інтерв'ю

Мета: ознайомити з поняттям інтерв'ю, охарактеризувати його жанрові різновиди, методику його написання

Питання для обговорення:

1. Методика підготовки інтерв'ю.
2. Етапи роботи над інтерв'ю.
3. Підготовка до інтерв'ю.
4. Інтерв'ювання.
5. Завершення інтерв'ю.
6. Підготовка інтерв'ю до оприлюднення.

Тематика тренінгу:

1. Жанрові різновиди інтерв'ю.
2. Проблеми жанрової типології інтерв'ю.
3. Етичні аспекти інтерв'ю.

Література:

1. Гарачковська О. Жанрові особливості інтерв'ю в сучасному інформаційному просторі. Український інформаційний простір. 2021. 1 (7). С. 86–93.
2. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практичний посібник. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
3. Калита О. П. Жанрові особливості інтерв'ю на сторінках українських онлайн-видань. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Т. 34 (73). № 1 Ч. 2. 2023. С. 308–312.

4. Лубкович І. Інформаційна журналістика: методи збору інформації, відображення дійсності та жанри : навч. посіб. / І. Лубкович. Львів : ПАІС, 2017. 104 с.
5. Михайлин І. Основи журналістики. Харків: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
6. Павлова А.К., Калита О.П. Особливості новинних жанрів у системі сучасних ЗМІ: моделювання, презентація, рефлексія. Стратегії розвитку та пріоритетні завдання філологічних наук. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 5–6.11.2020. Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2020. С. 78–81.
7. Садова Л. О. Специфіка жанру інтерв'ю в сучасних друкованих медіа. Цифрова трансформація: виклики та стратегії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 25 лютого 2025 р., м. Луцьк: ЛНТУ, 2025. С. 262–265.
8. Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник / Б. Сташен; пер. з нім. В. Климченка / за загал. ред. В. Іванова. Київ : Центр вільної преси, 2021. 260 с.
9. Фолькер В. Журналістика газет і журналів / пер. з нім. В. Климченко.: вид. 2-е, перероб. Київ: Центр вільної преси, 2017. 377 с.
10. Wolny-Zmorzyński K. Reportaż i artykuł wiralowy – dziś! «Od modernizacji do mediosfery : meandry transformacji w komunikowaniu : prace ofiarowane dr. hab. Ryszardowi Filasowi». Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2020. S. 365–380.

Методичні рекомендації

У процесі опанування теми «Жанрові особливості та різновиди інтерв'ю. Методика написання інтерв'ю» рекомендовано:

- ознайомитися з класифікацією інтерв'ю (інформативне, портретне, проблемне);
- проаналізувати приклади інтерв'ю в українських медіа;
- з'ясувати структуру та стилістичні особливості інтерв'ю;
- виконати рольову гру «Журналіст і респондент» для відпрацювання навичок постановки запитань.

Практичні завдання:

1. Класифікація інтерв'ю

Оберіть три інтерв'ю з різних медіа та визначте, до якого жанрового різновиду кожне належить: інформаційне; портретне; проблемне; експертне. Аргументуйте вибір та охарактеризуйте стиль запитань.

2. Аналіз структури інтерв'ю

Проаналізуйте інтерв'ю в медіа за такими критеріями: вступ (бекграунд); основна частина (система запитань і відповідей); завершення (підсумок, враження, акценти). Зробіть висновки щодо логіки побудови.

3. Складання сітки запитань

Підготуйте 10 запитань для інтерв'ю: 3 відкриті; 3 закриті; 2 провокаційні; 2 уточнювальні. Оберіть тему та співрозмовника (реального або умовного).

4. Підготовка до портретного інтерв'ю

Оберіть цікаву особистість зі свого середовища (активіст, волонтер, митець, викладач) та зберіть біографічні дані; цікаві факти; цитати з відкритих джерел. Складіть план портретного інтерв'ю.

5. Проведення інтерв'ю (аудіо/відео або письмово)

Проведіть коротке інтерв'ю (10–15 хвилин) із реальним співрозмовником. Оцініть, як співрозмовник реагував на типи запитань; що варто було переформулювати.

6. Написання інформаційного інтерв'ю

Підготуйте текст інформаційного інтерв'ю за підсумками бесіди з людиною, дотичною до події чи новини (наприклад, організатор події, речник установи).

7. Редагування чужого інтерв'ю

Оберіть інтерв'ю з відкритих джерел і відредагуйте його: вилучіть повтори; скоротіть надто довгі відповіді; залиште суть; удоскональте стиль подачі.

Практичне заняття № 5 (4 год.)

Тема: Жанрові особливості та різновиди репортажів. Методика написання репортажів

Мета: ознайомити з поняттям репортажу, охарактеризувати його жанрові різновиди, методику його написання

Питання для обговорення:

1. Особливості написання репортажів.
2. Різновиди репортажів.
3. Подієвий репортаж.
4. Рольовий репортаж.

Література:

1. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практичний посібник. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
2. Карпінська В. Жанрові особливості художнього репортажу (на прикладі збірки репортажів «Єгипет: харам, халяль» Пьотра Ібрагіма Кальваса). Теле- та радіожурналістика. 2020. Вип. 19. С. 184–192.
3. Лубкович І. Інформаційна журналістика: методи збору інформації, відображення дійсності та жанри : навч. посіб. Львів : ПАІС, 2017. 104 с.
4. Михайлин І. Основи журналістики. Харків: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
5. Садова, Л. О., & Мялковська, Л. М. (2025). Жанрові особливості репортажу в сучасних друкованих ЗМІ (на прикладі видання «Локальна історія»). Обрії друкарства. [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2025.1\(17\).326768](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2025.1(17).326768) / URL: [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2025.1\(17\).326768](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2025.1(17).326768)
6. Чубук О. Новинна журналістика і соціальні медіа: хто кого «годує» інформацією». Журналістика та соціальні комунікації в контексті становлення громадянського суспільства в Україні і в світі: виклики, тенденції, перспективи : матер. Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Одеса, 4 листопада 2022 р.) / наук. ред. В. Колкутіна, упоряд. Ю. Грушевська. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2022. С. 121–125. <https://hdl.handle.net/11300/25480>

7. Ютченко А. Художній репортаж: між фактом і вигадкою URL: <http://litakcent.com/2017/12/28/hudozhniy-reportazh-mizh-faktom-i-vigadkoyu/>

8. Wolny-Zmorzyński K. Reportaż i artykuł wiralowy – dziś! «Od modernizacji do mediosfery : meandry transformacji w komunikowaniu : prace ofiarowane dr. hab. Ryszardowi Filasowi». Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2020. S. 365–380.

Методичні рекомендації

У процесі опанування теми «Жанрові особливості та різновиди репортажів. Методика написання репортажів» рекомендовано:

- ознайомитися зі структурою репортажу (зачин, основна частина, кульмінація, фінал);
- визначити особливості спостереження як методу збирання інформації для репортажу;
- проаналізувати текст репортажу з українського медіа на предмет фактів, описів, діалогів;
- написати короткий репортаж з аудиторії або з уявної події.

Практичні завдання:

1. Написання подієвого репортажу

Відвідайте подію (концерт, спортивний матч, мітинг, конференцію, тощо) й напишіть подієвий репортаж. Зверніть увагу на динаміку; деталі; атмосферу; спостереження з місця події.

2. Написання портретного репортажу

Оберіть людину з цікавим стилем життя, незвичною професією чи хобі. Проведіть кілька годин із нею, спостерігайте за діями, середовищем, деталями і створіть портретний репортаж.

3. Робота з деталями

Прочитайте репортаж відомого журналіста і випишіть 5 прикладів точних деталей; 5 діалогів або цитат, які підсилюють атмосферу; описи, що формують картинку в уяві.

4. Тренування репортажного бачення

Протягом години спостерігайте за будь-яким простором: парк, вулиця, станція метро, навчальний корпус. Запишіть усе, що

бачите й чуєте, а потім оформіть це в коротку нарисову сцену у стилі художнього репортажу.

Практичне заняття № 6 (4 год.)

Тема: Аналітика в інформаційному просторі: поняття, призначення, функції

Мета: охарактеризувати аналітичні жанри в інформаційному просторі, їх призначення, функції

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика аналітичних жанрів.
2. Поняття «аналітика».
3. Огляд історії аналітичної журналістики.
4. Методи аналітичного відображення дійсності.
5. Функції аналітичних матеріалів.

Література:

1. Гарачковська, О. (2021). Жанрові особливості аналітичної журналістики у контексті становлення сучасного інформаційного простору. Український інформаційний простір, (2(8)), 146–154. [https://doi.org/10.31866/2616-7948.2\(8\).2021.245866](https://doi.org/10.31866/2616-7948.2(8).2021.245866)
2. Дмитровський З. Аналітична журналістика : тексти лекцій. Львів : МВЦ ф-ту журналістики ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 125 с.
3. Журналістика і творчість / за ред. С. Костя. Львів : Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2023. 562 с.
4. Михайлин І. Основи журналістики. Харків: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
5. Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник / Б. Сташен; пер. з нім. В. Климченка / за загал. ред. В. Іванова. Київ : Центр вільної преси, 2021. 260 с.
6. Фолькер В. Журналістика газет і журналів / пер. з нім. В. Климченко.: вид. 2-е, перероб. Київ: Центр вільної преси, 2017. 377 с.
7. Norris D. Storytelling. 10 prostych kroków do niezapomnianej opowieści. MT Biznes. 2021. 152 s.

Методичні рекомендації

У процесі підготовки та участі в практичному занятті з теми «Аналітика в інформаційному просторі: поняття, призначення, функції» рекомендовано:

- ознайомитися з базовими поняттями: аналітика, інформаційний простір, інформаційна аналітика, функції аналітики, призначення аналітичних матеріалів;
- опрацювати рекомендовані джерела (підручники, наукові статті, аналітичні огляди з медіа);
- обговорити особливості жанрової специфіки аналітичних матеріалів у ЗМІ;
- розглянути приклади аналітичних публікацій у друкованих та онлайн-медіа;
- виконати практичне завдання – проаналізувати структуру та функції конкретного аналітичного матеріалу, підготовленого українським або міжнародним медіа.

Практичні завдання:

1. Створення інфографіки до аналітичного тексту

Оберіть аналітичний текст і створіть до нього інфографіку, яка допоможе читачеві краще зрозуміти тему (наприклад, статистику, хронологію, діаграму наслідків тощо).

2. Порівняння аналітичного і інформаційного підходу

Оберіть одну подію, яка висвітлювалася у вигляді новини та аналітичної статті. Порівняйте обсяг інформації; глибину пояснень; наявність контексту, причин, наслідків.

3. Проведення фактологічного аналізу

Оберіть аналітичну статтю з відкритих джерел. Зробіть перевірку, чи наведені факти достовірні; чи вказані джерела; чи немає маніпулятивних суджень. Складіть коротке резюме рівня фактологічної надійності.

4. Аналіз авторської позиції

У статті з вираженим аналітичним підходом визначте авторську позицію. Яка думка автора? Які докази він наводить? Чи обґрунтована позиція фактами чи емоціями?

Практичне заняття № 7 (4 год.)

Тема: Стаття, рецензія, коментар: теоретичні засади і методика підготовки

Мета: ознайомити з поняттям статті, рецензії, коментаря, охарактеризувати їх жанрові різновиди, методику написання

Питання для обговорення:

1. Визначення статті.
2. Методика підготовки статті.
3. Обговорення коментарів – творчих робіт.

Тематика тренінгу:

1. Жанрові особливості статті.
2. Різновиди жанру статті.
3. Правила написання статті.
4. Обговорення огляду преси – творчої роботи.

Література:

1. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практичний посібник. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
2. Дмитровський З. Аналітична журналістика : тексти лекцій. Львів : МВЦ ф-ту журналістики ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 125 с.
3. Журналістика і творчість / за ред. С. Костя. Львів : Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2023. 562 с.
4. Михайлин І. Основи журналістики. Харків: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
5. Надточій, О. Л., & Погрібна, О. О. (2024). Мережева кінорецензія як журналістський жанр: особливості викладання в ЗВО. Обрії друкарства, (1(15), 113–124. [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2024.1\(15\).302844](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2024.1(15).302844)
6. Паславський І. ЗМІ і популізм. Сучасна українська журналістика: історія, теорія, практика : збірник матеріалів звітної наук. конф. за 2018 рік (секція «Журналістика») / упоряд. С. Онуфрив. Львів : ПАІС, 2019. С. 33–35.
7. Паславський І. Національний інформаційний простір: сучасні виклики. Традиційні і нові медіа: від історії до сучасності : збірник матеріалів звітної наук. конф. за 2019 рік (секція «Журналістика») / упоряд. А. Яценко. Львів: Простір-М, 2020. С. 34–36.

8. Фолькер В. Журналістика газет і журналів / пер. з нім. В. Климченко.: вид. 2-е, перероб. Київ: Центр вільної преси, 2017. 377 с.

Методичні рекомендації

У процесі підготовки та участі в практичному занятті з теми «Стаття, рецензія, коментар: теоретичні засади і методика підготовки» рекомендовано:

- ознайомитися з теоретичними засадами створення публіцистичних і аналітичних жанрів: статті, рецензії, коментаря;
- вивчити основні етапи підготовки журналістських матеріалів різних жанрів – від добору теми до редагування;
- проаналізувати приклади якісних текстів зазначених жанрів у сучасних медіа;
- виявити жанрові ознаки, мовностилістичні особливості та структуру кожного типу публікації;
- виконати практичне завдання: підготувати фрагмент статті, рецензії або коментаря на запропоновану тему.

Практичні завдання:

1. Написання короткого коментаря на актуальну подію

Оберіть гарячу новину (у політиці, культурі чи суспільстві) та напишіть авторський коментар (до 1500 знаків), у якому висловіть позицію, підкріплену аргументами.

2. Аналіз рецензії на культурний продукт

Знайдіть рецензію на фільм, книгу або театральну постановку.

Визначте оцінювальні судження; факти, на які спирається автор; наявність авторської позиції.

3. Написання рецензії на фільм / книгу

Після перегляду фільму або прочитання книги напишіть рецензію, дотримуючись структури: вступ (загальна інформація); зміст і форма; аналіз художніх засобів; авторська оцінка; висновки.

4. Побудова структури публіцистичної статті

Оберіть тему статті й побудуйте план. Підготуйте тези майбутнього тексту.

5. Визначення маніпуляцій у коментарях

Оберіть кілька публіцистичних коментарів. Проаналізуйте, чи є в них емоційна лексика, узагальнення, підміна понять; чи дотримано журналістських стандартів.

6. Редагування коментаря

Отримайте або візьміть з інтернету приклад необ'єктивного або розлогого коментаря. Скоротіть і відредагуйте його, зберігаючи суть, але дотримуючись чіткості, фактологічності та балансу.

7. Написання аналітичної статті

На основі суспільної теми (наприклад, проблеми з екологією або освітою) напишіть аналітичну статтю з аргументованими висновками та використанням даних.

Практичне заняття № 8 (4 год.)

Тема: Журналістське розслідування: історія, структура, типи, методика роботи

Мета: ознайомити з поняттям інтерв'ю, охарактеризувати його жанрові різновиди, методику його написання

Питання для обговорення:

1. Етапи підготовки журналістського розслідування.
2. Основні типи журналістського розслідування.
3. Предмет, мета, методи журналістського розслідування.
4. Особливості проведення і написання журналістського розслідування.

Література:

1. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практичний посібник. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
2. Дмитровський З. Аналітична журналістика : тексти лекцій. Львів : МВЦ ф-ту журналістики ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 125 с.
3. 9 корисних сервісів для медіа. Відеоінструкції // Детектор медіа. 25.01.2022. URL: <https://video.detector.media/special-projects/9-korysnykh-servisiv-dlya-media-videoinstrukcii-i70>
4. Михайлин І. Основи журналістики. Харків: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
5. Прімбс Ш. Соціальні медіа для журналістів. Редакційна робота з Facebook, Twitter & Co / За загал. ред. В. Ф. Іванова, пер. з нім. В.

Климченко. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2018. 198 с. <https://www.aup.com.ua/shtefan-primbs-socialni-media-dlya-zhur/>

6. Паславський І. Свобода преси і відповідальність ЗМІ. Григорій Сковорода у сучасному багатовимірному світі : зб. тез VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 16 листопада 2022 р.) / за ред. чл.-кор. НАН України, д-ра філос. наук, проф. В. П. Мельника ; відп. за вип. В. М. Качмар, Л. В. Рижак, Н. І. Жигайло, Ю. В. Максимець. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. С. 215–218.

7. Паславський І. Політична журналістика воєнного часу. Журналістика майбутнього: виклики, тенденції, перспективи розвитку : матер. наук. конф. (Львів, 18-19 жовтня 2022 р.). 2022. С. 121–124.

8. Решетуха Т., Кушнір О. Безпеківі компетентності випускників спеціальності 061 журналістика у фокусі викликів російсько-української війни «Журналістика майбутнього»: виклики, тенденції, перспективи розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 18–19 жовт. 2022 р.). Львів : Простір-М, 2022. С. 38–39.

Методичні рекомендації

У процесі підготовки та участі в практичному занятті з теми «Журналістське розслідування: історія, структура, типи, методика роботи» рекомендовано:

- ознайомитися з історією становлення жанру журналістського розслідування у світовій і вітчизняній практиці;
- з'ясувати ключові поняття: журналістське розслідування, фактчекінг, джерела інформації, розслідувальний звіт;
- дослідити структуру розслідувального матеріалу та етапи його створення;
- вивчити приклади найвідоміших журналістських розслідувань, проаналізувати тематику, джерела, методи;
- виконати практичне завдання: визначити проблему для потенційного розслідування та запропонувати алгоритм дій журналіста на кожному етапі роботи.

Практичні завдання:

1. Порівняльний аналіз

Оберіть два відомих журналістських розслідування з різних країн або різних періодів. Порівняйте їх за структурою, темою, джерелами інформації, наслідками.

2. Створіть таблицю типів розслідувань

Створіть візуальну карту або таблицю типів журналістських розслідувань (політичні, корупційні, соціальні, екологічні тощо) з прикладами для кожного типу.

3. Аналіз структури розслідувального матеріалу

Візьміть реальний текст розслідування та розбийте його на структурні частини: вступ, гіпотеза, збір доказів, аналіз, висновки.

4. Пошук даних у відкритих джерелах

Використовуючи Google, YouControl, OpenCorporates або інші інструменти, знайдіть дані про конкретну компанію, політика чи об'єкт. Представте короткий звіт, які джерела були використані і що вдалося з'ясувати.

5. Формування гіпотези розслідування

Оберіть актуальну місцеву проблему (наприклад, неякісний ремонт дороги або несправедливий тендер) і сформулюйте гіпотезу для журналістського розслідування. Обґрунтуйте, чому ця тема важлива.

6. Побудова таймлайну подій

Знайдіть розслідування, яке має хронологічний розвиток подій. Побудуйте таймлайн, щоб продемонструвати розвиток ситуації і ключові моменти.

7. Написання короткої розслідувальної замітки (до 300 слів)

На основі зібраної інформації з відкритих джерел (наприклад, декларації чиновника або результати тендеру) напишіть мінірозслідування.

8. Презентація розслідувального проєкту

У групах підготуйте коротку презентацію (5–7 хвилин) ідеї розслідування: тема, джерела, методи, потенційні виклики, очікуваний результат. Виступ має бути як пітчінг перед редакцією.

Практичне заняття № 9 (4 год.)

Тема: Місце публіцистики у системі журналістських жанрів

Мета: ознайомити з поняттям художньої публіцистики, охарактеризувати їх жанрові різновиди

Питання для обговорення:

1. Поняття «публіцистика», «публіцистичний».
2. Об'єкт, предмет, методи публіцистики.
3. Природа публіцистичної творчості.
4. Тенденції розвитку сучасної публіцистики в масмедіа.
5. Криза публіцистики в сучасному українському медіасередовищі.

Література:

1. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практичний посібник. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
2. Журналістика і творчість / за ред. С. Костя. Львів : Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2023. 562 с.
3. Михайлин І. Основи журналістики. Харків: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
4. Паславський І. Політична журналістика воєнного часу. Журналістика майбутнього: виклики, тенденції, перспективи розвитку : матер. наук. конф. (Львів, 18-19 жовтня 2022 р.). 2022. С. 121–124.
5. Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник / Б. Сташен; пер. з нім. В. Климченка / за загал. ред. В. Іванова. Київ : Центр вільної преси, 2021. 260 с.
6. Фолькер В. Журналістика газет і журналів / пер. з нім. В. Климченко.: вид. 2-е, перероб. Київ: Центр вільної преси, 2017. 377 с.
7. Norris D. Storytelling. 10 prostych kroków do niezapomnianej opowieści. MT Biznes. 2021. 152 s.

Методичні рекомендації

У процесі підготовки та участі в практичному занятті з теми «Місце публіцистики у системі журналістських жанрів» рекомендовано:

- ознайомитися з поняттям публіцистики, її змістом, функціями та роллю в журналістиці;

- з'ясувати жанрову природу публіцистики та її місце у класифікації журналістських жанрів (інформаційні, аналітичні, художньо-публіцистичні);
- проаналізувати приклади сучасних публіцистичних матеріалів у друкованих і онлайн-виданнях;
- визначити стилістичні особливості публіцистики, рівень авторської позиції, образність і емоційність;
- виконати практичне завдання – проаналізувати текст публіцистичного жанру, визначити його жанрові ознаки та суспільне значення.

Практичні завдання:

1. Порівняльний аналіз жанрів

Порівняйте публіцистичну статтю з інформаційною заміткою та аналітичною колонкою. Виділіть спільне та відмінне у стилі, меті, структурі й засобах виразності.

2. Жанрова класифікація текстів

Отримайте добірку журналістських текстів (5–7) з різних ЗМІ. Визначте, які з них належать до публіцистики. Обґрунтуйте свій вибір, назвіть піджанр (есе, фейлетон, нарис, колонка тощо).

3. Публіцистика vs Пропаганда

Обговоріть у групах і напишіть есе на тему: «*У чому різниця між публіцистикою та пропагандою?*» Наведіть приклади з українських або світових медіа.

4. Написання власної публіцистичної колонки

Напишіть авторську колонку на тему, яка вас хвилює (соціальну, політичну, культурну). Важливо – висловити позицію, аргументувати її, використати яскраві образи та приклади.

5. Аналіз публіцистичних засобів

Оберіть один публіцистичний текст і проаналізуйте, які риторичні прийоми в ньому використано (риторичні запитання, паралелі, метафори, цитати тощо). Яку роль вони відіграють?

6. Публіцистика в соціальних мережах

Знайдіть приклад сучасної публіцистики у Facebook, Instagram чи Twitter (пост громадського діяча, блогера, журналіста).

Проаналізуйте, як класичні риси публіцистики адаптовані під соцмережі.

7. Інтерпретація теми у різних жанрах

Виберіть одну актуальну тему (наприклад, екологія або війна) і спробуйте коротко викласти її у формі інформаційного повідомлення; аналітичного матеріалу; публіцистичної статті. Обговоріть, як змінюється подача та глибина висвітлення.

8. Дискусія: Чи потрібна публіцистика сьогодні?

Проведіть дебати у класі на тему «*Чи зберігає публіцистика актуальність в епоху соціальних мереж і блогінгу?*» Наведіть аргументи «за» і «проти».

9. Пошук публіцистики в медіа

Протягом тижня відстежуйте, які публіцистичні жанри використовуються у провідних українських ЗМІ. Зробіть звіт або презентацію з прикладами.

Практичне заняття № 10 (4 год.)

Тема: Художньо-публіцистичні жанри: особливості та трансформації в сучасних медіа. Рецензія. Портрет

Мета: охарактеризувати жанр рецензії та портрету, їх історію, види та методику підготовки

Питання для обговорення:

1. Література і публіцистика у взаємозв'язку із критикою.
2. Основні види рецензій та методика їх підготовки.
3. Обговорення статті – творчої роботи.

Література:

1. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практичний посібник. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
2. Журналістика і творчість / за ред. С. Костя. Львів : Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2023. 562 с.
3. Михайлин І. Основи журналістики. Харків: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
4. Надточій, О. Л., & Погрібна, О. О. (2024). Мережева кінорецензія як журналістський жанр: особливості викладання в ЗВО. *Обрії*

друкарства, (1(15), 113–124. [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2024.1\(15\).302844](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2024.1(15).302844)

5. Паславський І. Свобода преси і відповідальність ЗМІ. Григорій Сковорода у сучасному багатовимірному світі : зб. тез VIII Міжнар. Наук.-практ. Конф. (Львів, 16 листопада 2022 р.) / за ред. Чл.-кор. НАН України, д-ра філос. Наук, проф. В. П. Мельника; відп. за вип. В. М. Качмар, Л. В. Рижак, Н. І. Жигайло, Ю. В. Максимець. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. С. 215–218.

6. Паславський І. Політична журналістика воєнного часу. Журналістика майбутнього: виклики, тенденції, перспективи розвитку : матер. наук. конф. (Львів, 18-19 жовтня 2022 р.). 2022. С. 121–124.

7. Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник / Б. Сташен; пер. з нім. В. Климченка / за загал. Ред. В. Іванова. Київ : Центр вільної преси, 2021. 260 с.

8. Фолькер В. Журналістика газет і журналів / пер. з нім. В. Климченка.: вид. 2-е, перероб. Київ: Центр вільної преси, 2017. 377 с.

9. Sklenar I. Prawda i postprawda w dziennikarstwie. Refleksje na temat filmu Agnieszki Holland „Obywatel Jones”. Media i Społeczeństwo: czasopismo naukowe. Nr. 12. 2020. Bielsko-Biała: Wydawnictwo Wydziału Humanistyczno-Społecznego oraz Wydziału Zarządzania i Transportu Akademii Techniczno-Humanistycznej. S. 343–353. URL: http://www.mediaispołeczenstwo.ath.bielsko.pl/spis_atykulow.html

10. Norris D. Storytelling. 10 prostych kroków do niezapomnianej opowieści. MT Biznes. 2021. 152 s.

Методичні рекомендації

У процесі підготовки та участі в практичному занятті з теми «Художньо-публіцистичні жанри: особливості та трансформації в сучасних медіа. Рецензія. Портрет» рекомендовано:

- ознайомитися з теоретичними засадами художньо-публіцистичних жанрів у журналістиці;
- з'ясувати специфіку жанрів рецензії та портрета як форм публіцистичного осмислення дійсності;

- проаналізувати тексти в сучасних ЗМІ, у яких поєднуються аналітичність і художня образність;
- дослідити, як трансформуються традиційні художньо-публіцистичні жанри в умовах цифрових медіа;
- виконати практичне завдання – порівняти друковану та онлайн-версію одного з жанрів або написати фрагмент рецензії/портрета.

Практичні завдання:

1. Теоретичне завдання

Поясніть відмінності між художньо-публіцистичними жанрами та суто художніми або публіцистичними. Наведіть приклади із сучасних медіа.

2. Аналіз тексту

Прочитайте сучасну рецензію (на фільм, виставу або книжку) й визначте її основні структурні елементи. Які художні та публіцистичні засоби використано?

3. Практичне завдання

Напишіть рецензію на нещодавній фільм, книжку або театральну постановку. Дотримуйтесь жанрових особливостей.

4. Порівняльний аналіз

Порівняйте портрет як жанр у класичній журналістиці та в Instagram/YouTube (наприклад, у форматі блогів). Як трансформувався цей жанр?

5. Критичне мислення

Чи може художньо-публіцистичний портрет бути об'єктивним? Аргументуйте свою думку на прикладі відомого журналістського матеріалу.

6. Креативне завдання

Створіть портрет сучасної української медійної особистості (журналіста, блогера, волонтера) у жанрі художньо-публіцистичного есе.

7. Робота з відеоконтентом

Перегляньте YouTube-інтерв'ю. Визначте елементи художньо-публіцистичного портрета.

8. Дискусійне завдання

Чи є TikTok або Instagram Stories формою художньо-публіцистичного жанру? Обговоріть у групах.

9. Історичний контекст

Прослідкуйте еволюцію жанру рецензії в українській журналістиці ХХ–ХХІ ст. Які зміни відбулися в мові, форматі, функціях?

Практичне заняття № 11 (4 год.)

Тема: Пропаганда в публіцистиці. Роль публіцистики в боротьбі з російською пропагандою

Мета: охарактеризувати поняття пропаганда, сформувані усвідомлення важливості боротьби з російською пропагандою

Питання для обговорення:

1. Образність, суб'єктивність, авторська сміливість як головні особливості художньо-публіцистичних жанрів.
2. Журналістська етика то соціальна відповідальність публіциста.
3. Трансформації жанрів в українських та закордонних медіа.
4. Публіцистика під час війни.
5. Художньо-публіцистичні жанри під війни.

Література:

1. Діпфейк та дезінформація : практик. Посіб. / Агнешка М. Вальорска М.; пер. З нім. В. Олійника. Київ : Академія української преси; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с.
2. 9 корисних сервісів для медіа. Відеоінструкції. Детектор медіа. 25.01.2022. URL: <https://video.detector.media/special-projects/9-korysnykh-servisiv-dlya-media-videoinstrukcii-i70>
3. Журналістика і творчість / за ред. С. Костя. Львів : Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2023. 562 с.
4. Михайлин І. Основи журналістики. Харків: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
5. Паславський І. ЗМІ і популізм. Сучасна українська журналістика: історія, теорія, практика : збірник матеріалів звітної наук. конф. за 2018 рік (секція «Журналістика») / упоряд. С. Онуфрив. Львів : ПАІС, 2019. С. 33–35.

6. Паславський І. Національний інформаційний простір: сучасні виклики. Традиційні і нові медіа: від історії до сучасності : збірник матеріалів звітної наук. конф. за 2019 рік (секція «Журналістика») / упоряд. А. Яценко. Львів: Простір-М, 2020. С. 34–36.
7. Паславський І. Свобода преси і відповідальність ЗМІ. Григорій Сковорода у сучасному багатовимірному світі : зб. тез VIII Міжнар. Наук.-практ. Конф. (Львів, 16 листопада 2022 р.) / за ред. Чл.-кор. НАН України, д-ра філос. Наук, проф. В. П. Мельника ; відп. за вип. В. М. Качмар, Л. В. Рижак, Н. І. Жигайло, Ю. В. Максимець. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. С. 215–218.
8. Паславський І. Політична журналістика воєнного часу. Журналістика майбутнього: виклики, тенденції, перспективи розвитку : матер. наук. конф. (Львів, 18-19 жовтня 2022 р.). 2022. С. 121–124.
9. Решетуха Т., Кушнір О. Безпекові компетентності випускників спеціальності 061 журналістика у фокусі викликів російсько-української війни «Журналістика майбутнього»: виклики, тенденції, перспективи розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 18–19 жовт. 2022 р.). Львів : Простір-М, 2022. С. 38–39.
10. Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник / Б. Сташен; пер. з нім. В. Климченка / за загал. Ред. В. Іванова. Київ : Центр вільної преси, 2021. 260 с.

Методичні рекомендації

У процесі підготовки та участі в практичному занятті з теми «Пропаганда в публіцистиці. Роль публіцистики в боротьбі з російською пропагандою» рекомендовано:

- вивчити поняття пропаганди, її відмінність від інформування, переконання та публіцистики;
- ознайомитися з методами маніпуляції свідомістю та способами впливу через тексти;
- проаналізувати приклади використання пропаганди у ворожих інформаційних кампаніях, зокрема з боку РФ;
- дослідити, як українська публіцистика протидіє фейкам, дезінформації, нарративам ворога;

- виконати практичне завдання: підготувати критичний огляд прикладу антипропагандистської публіцистики або створити фрагмент авторського матеріалу з метою протидії дезінформації.

Практичні завдання:

1. Аналіз маніпуляцій

Проаналізуйте текст російського пропагандистського матеріалу (можна взяти фрагмент із телеєфіру, сайту або соцмережі). Визначте використані маніпулятивні техніки (страшилки, фейки, емоційний тиск, дезінформація тощо).

2. Виявлення фейків

Знайдіть в мережі приклад фейкової новини, створеної російською пропагандою. Спростуйте її, використовуючи перевірені джерела. Оформіть це у форматі мініпублікації або поста.

3. Створення інформаційного допису

Напишіть публіцистичну колонку або пост у соцмережі, що викриває певний наратив російської пропаганди.

4. Інтерв'ю з експертом

Підготуйте запитання та проведіть коротке інтерв'ю (можна інсценувати) з фахівцем: журналістом, аналітиком, військовим про роль публіцистики в інформаційній боротьбі.

5. Деконструкція меседжу

Візьміть один з популярних меседжів російської пропаганди й побудуйте логічну деконструкцію: що стверджують → навіщо → кому вигідно → що приховано → реальні факти.

6. Створення візуального контенту

Створіть інфографіку або постер на тему «Як розпізнати пропаганду» або «Публіцистика проти фейків». Можна зробити для Instagram, Telegram чи інших соцмереж.

7. Мовний аналіз

Проаналізуйте лексику й стилістику російської пропаганди (епітети, кліше, гасла). Порівняйте з мовою української публіцистики. Які функції виконує мова в кожному випадку?

10. Власна колонка

Напишіть публіцистичну колонку з темою: «Інформаційний фронт: як ми перемагаємо», «Пропаганда як зброя: що треба знати кожному» або іншу актуальну.

Практичне заняття № 12 (4 год.)

Тема: Есе. Теорія та історія виникнення жанру

Мета: ознайомити з поняттям есе, сформувати вміння писати есе

Питання для обговорення:

1. Поняття «есе».
2. Історія жанру.
3. Методи есеїста.
4. Жанрові ознаки есе.
5. Робота над есе.

Тематика тренінгу:

1. Сучасна есеїстика (чи колумністика).
2. Праесеїстика.
3. Есеї в блогосфері.

Література:

1. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практичний посібник. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
2. Гарачковська О. О. (2019). Жанри журналістики в системі друкованих ЗМІ: навч. посібник. Київ: Видавничо-поліграфічна база КНУКіМ. 344 с.
3. Гарачковська, О. (2022). Есе в художній публіцистиці: нові стильові конструкції. Український інформаційний простір, (2(10), 110–118. <https://doi.org/10.31866/2616-7948.10.2022.269831>
4. Тимошик, М. (2022). Жанри журналістики як науково-практична проблема: до провокації фахової полеміки теоретиків і практиків ЗМІ. Український інформаційний простір, (2(10), 14–42. <https://doi.org/10.31866/2616-7948.10.2022.269647>
5. Фолькер В. Журналістика газет і журналів / пер. з нім. В. Климченко.: вид. 2-е, перероб. Київ: Центр вільної преси, 2017. 377 с.

6. Царик, Г. (2024). Генеалогія сучасних новітніх медіа: динаміка розвитку та підходи до вивчення. *Folia Philologica*, (8), 91-98. <https://doi.org/10.17721/fovia.philologica/2024/8/11>

Методичні рекомендації

У процесі підготовки та участі в практичному занятті з теми «Есе. Теорія та історія виникнення жанру» рекомендовано:

- ознайомитися з походженням жанру есе, ключовими ознаками та етапами історичного розвитку;
- вивчити відмінності між есе як жанром публіцистики, філософії, літератури;
- розглянути приклади класичних та сучасних есе (М. Монтень, Ф. Бекон, Ж.-П. Сартр, українські автори ХХ–ХХІ ст.);
- проаналізувати тексти есе з точки зору композиції, стилю, особистісної тональності, аргументації;
- виконати практичне завдання – створити коротке есе на задану тему або проаналізувати готовий текст.

Практичні завдання:

1. Есе як жанр: короткий виклад

Напишіть коротке узагальнення (до 200 слів), що таке есе, його особливості та чим воно відрізняється від інших жанрів (статті, нарис, рецензії).

2. Монтень: знайомство з першоджерелом

Прочитайте уривок із есе Мішеля де Монтеня – першого теоретика жанру. Напишіть 5–7 речень про те, чим відрізняється стиль автора.

3. Порівняння жанрів

Порівняйте есе з художнім твором і публіцистичною статтею за критеріями: мета, стиль, структура, авторська позиція. Оформіть це у вигляді таблиці.

4. Есе на тему «Я і слово»

Напишіть особистісне есе на тему «Я і слово» або «Чому я думаю саме так». Висловіть власну позицію, спираючись на життєвий досвід.

5. Аналіз сучасного есе

Знайдіть приклад сучасного українського есе. Проаналізуйте структуру, стиль, авторську інтонацію.

6. Тематичний мозковий штурм

Разом у групі складіть список тем для есе з філософським або соціальним підтекстом (наприклад: «Чи можлива свобода без відповідальності?»). Оберіть одну і підготуйте план.

7. Написання мініесе

Напишіть мініесе (100–150 слів) на одну з тем: «Що мене надихає», «Світ, у якому я хочу жити», «Мить, що змінила мене».

8. Стиль есе

Перепишіть нейтральний аналітичний текст у стилі есе – додайте власну думку, метафори, риторичні запитання, емоційні елементи.

9. Обговорення есе

Прочитайте вголос одне есе в групі. Обговоріть, чи вдалося автору донести ідею. Які емоції викликав текст? Що в ньому особливе?

10. Написання есе на історичну тему

Напишіть есе на одну з тем:

- «Чому есе виникло саме в епоху Відродження?»
- «Мішель де Монтень: чесність перед собою»
- «Есе як протест або пошук себе».

Практичне заняття № 13 (4 год.)

Тема: Замальовка та інші малі публіцистичні жанри

Мета: ознайомити з поняттям замальовки, сформувати вміння писати замальовки

Питання для обговорення:

1. Замальовка як мала форма малювання.
2. Жанрові характеристики замальовки.
3. Види замальовок.
4. Портретна замальовка: розповідь про непересічну особистість.
5. Відмінності портретної замальовки від жанру біографії.

Література:

1. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практичний посібник. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
2. Гарачковська О. О. (2019). Жанри журналістики в системі друкованих ЗМІ: навч. посібник. Київ: Видавничо-поліграфічна база КНУКіМ. 344 с.
3. Журналістика і творчість / за ред. С. Костя. Львів : Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2023. 562 с.
4. Михайлин І. Основи журналістики. Харків: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
5. Надточій, О. Л., & Погрібна, О. О. (2024). Мережева кінорецензія як журналістський жанр: особливості викладання в ЗВО. Обрії друкарства, (1(15), 113–124. [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2024.1\(15\).302844](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2024.1(15).302844)
6. Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник / Б. Сташен; пер. З нім. В. Климченка / за загал. Ред. В. Іванова. Київ : Центр вільної преси, 2021. 260 с.
7. Тимошик, М. (2022). Жанри журналістики як науково-практична проблема: до провокації фахової полеміки теоретиків і практиків ЗМІ. Український інформаційний простір, (2(10), 14–42. <https://doi.org/10.31866/2616-7948.10.2022.269647>
8. Фолькер В. Журналістика газет і журналів / пер. З нім. В. Климченко.: вид. 2-е, перероб. Київ: Центр вільної преси, 2017. 377 с.
9. Царик, Г. (2024). Генеалогія сучасних новітніх медіа: динаміка розвитку та підходи до вивчення. Folia Philologica, (8), 91-98. <https://doi.org/10.17721/fovia.philologica/2024/8/11>
10. Norris D. Storytelling. 10 prostych kroków do niezapomnianej opowieści. MT Biznes. 2021. 152 s.

Методичні рекомендації

У процесі підготовки та участі в практичному занятті з теми «Замальовка та інші малі публіцистичні жанри» рекомендовано:

- ознайомитися з класифікацією малих публіцистичних жанрів (замальовка, репліка, фейлетон, мініесе, епізод, нотатка тощо);
- з'ясувати характерні риси жанру замальовки: спостережливість, фрагментарність, емоційність, конкретність деталей;

- проаналізувати приклади малих жанрів у сучасних медіа (друкованих, онлайн, соцмережах);
- дослідити, як малі форми виражають авторське бачення подій, соціальних явищ, повсякденності;
- виконати практичне завдання – створити власну коротку замальовку або порівняльний аналіз текстів.

Практичні завдання:

1. Замальовка з натури

Вийдіть на вулицю (або подивіться у вікно). Протягом 10 хвилин спостерігайте за одним явищем або людиною. Напишіть коротку замальовку (до 200 слів), передаючи настрій і атмосферу.

2. Жанрова розвідка

Прочитайте 2–3 короткі публіцистичні тексти (замальовка, нарис, есе). Визначте, до якого жанру належить кожен. Поясніть свою думку.

3. Замальовка з фото

Оберіть художнє фото. Напишіть до нього замальовку – короткий текст, що відтворює настрій, деталі, внутрішній зміст зображеного.

4. Контрастна замальовка

Напишіть дві замальовки про одне й те саме місце: вранці та ввечері / у мирний час і під час тривоги / до і після події. Зосередьтесь на зміні атмосфери.

5. Ситуативна замальовка

Опишіть коротко подію, яку ви не планували побачити (наприклад: випадкова розмова, суперечка, жест допомоги). Сконцентруйтеся на деталях і емоціях.

6. Малий жанр – велика ідея

Складіть список тем для коротких публіцистичних жанрів (замальовка, замітка, нотатка). Оберіть одну і напишіть замальовку, передавши не лише факт, а й підтекст.

7. Звукова замальовка

Послухайте запис (вуличний шум, музика, виступ, оголошення на вокзалі). Створіть замальовку, яка через звукову деталь передає настрій чи історію.

8. Портрет у жанрі замальовки

Опишіть людину, яку ви добре знаєте або щойно зустріли (можна вигадану). Обмежтесь 150 словами. Передайте не лише зовнішність, а й внутрішній стан.

9. Трансформація жанру

Візьміть коротку замальовку й перепишіть її як есе або міні-нарис. Що змінилося в стилі, структурі, інтонації? Зробіть порівняльний аналіз.

10. Добірка жанрів

Підготуйте серію з 3 коротких публіцистичних текстів на одну тему:

- замальовка (емоційно),
  - замітка (інформативно),
  - репліка/коментар (особиста реакція).
- Порівняйте ефект кожного формату.

Практичне заняття № 14 (4 год.)

Тема: Нарис. Особливості жанру

Мета: ознайомити з поняттям нарису, сформувати вміння писати нарис

Питання для обговорення:

1. Жанрово-стильові ознаки нарису: актуальність, документальність, типовість, інтимізація, образність, ескізність тощо.
2. Особливості публікацій у жанрі нарис.
3. Види нарисів.
4. Мова і стиль нарису.

Тематика тренінгу:

1. Види нарису: портретний, подорожній, проблемний.
2. Політичний портрет як найпоширеніший вид портретного нарису.

Література:

1. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практичний посібник. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.

2. Гарачковська О. О. (2019). Жанри журналістики в системі друкованих ЗМІ: навч. посібник. Київ: Видавничо-поліграфічна база КНУКіМ. 344 с.
3. Журналістика і творчість / за ред. С. Костя. Львів : Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2023. 562 с.
4. Михайлин І. Основи журналістики. Харків: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
5. Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник / Б. Сташен; пер. з нім. В. Климченка / за загал. Ред. В. Іванова. Київ : Центр вільної преси, 2021. 260 с.
6. Тимошик, М. (2022). Жанри журналістики як науково-практична проблема: до провокації фахової полеміки теоретиків і практиків ЗМІ. Український інформаційний простір, (2(10), 14–42. <https://doi.org/10.31866/2616-7948.10.2022.269647>
7. Фолькер В. Журналістика газет і журналів / пер. з нім. В. Климченко.: вид. 2-е, перероб. Київ: Центр вільної преси, 2017. 377 с.
8. Царик, Г. (2024). Генеалогія сучасних новітніх медіа: динаміка розвитку та підходи до вивчення. Folia Philologica, (8), 91-98. <https://doi.org/10.17721/fovia.philologica/2024/8/11>
9. Norris D. Storytelling. 10 prostych kroków do niezapomnianej opowieści. MT Biznes. 2021. 152 s.

Методичні рекомендації

У процесі підготовки та участі в практичному занятті з теми «Нарис. Особливості жанру» рекомендовано:

- ознайомитися з поняттям нарису як публіцистичного жанру та його специфікою;
- з'ясувати типи нарису: портретний, проблемний, подієвий, подорожній тощо;
- розглянути приклади журналістських нарисів українських та зарубіжних авторів;
- проаналізувати структуру нарису, сполучення фактології та образності, авторське бачення;
- виконати практичне завдання – розробити план нарису або написати короткий фрагмент тексту.

Практичні завдання:

1. Визначення жанрових ознак

Прочитайте уривок з художнього нарису і випишіть його жанрові ознаки. Обґрунтуйте, чому цей текст є нарисом.

2. Порівняння жанрів

Порівняйте нарис із репортажем та есе. Визначте спільні риси та відмінності за такими критеріями: тема, стиль, мета, форма подачі.

3. Тематичне дослідження

Складіть перелік тем, які найчастіше стають предметом нарисів (соціальні, культурні, біографічні тощо). Оберіть одну і підготуйте матеріали для написання власного нарису.

4. Створення нарису

Напишіть короткий нарис (1–2 сторінки) на тему: *«Людина, яка мене надихає»* або *«Невідома сторінка мого міста/села»*.

5. Інтерв'ю як основа нарису

Проведіть коротке інтерв'ю з місцевою цікавою особистістю. На його основі напишіть нарис у публіцистичному стилі.

6. Робота з фото

Оберіть стару фотографію (родинну, архівну, історичну) й напишіть нарис, пов'язаний із подіями або людьми, зображеними на ній.

7. Структура нарису

Ознайомтесь із нарисом відомого українського публіциста Олеса Гончара. Розберіть його структуру: вступ, основна частина, висновок. Виділіть ключові прийоми.

8. Мовні особливості

У вказаному нарисі знайдіть художні засоби (епітети, порівняння, метафори) та визначте їхню роль у розкритті теми й характерів.

9. Нарис про природу

Створіть художній нарис про певне природне явище або місцевість, яку ви добре знаєте. Зверніть увагу на описові деталі.

Практичне заняття № 15 (4 год.)

Тема: Жанри сатири. Гумореска. Фейлетон. Памфлет

Мета: ознайомити з сатиричними публіцистичними жанрами

Питання для обговорення:

1. Відмінність між сатирою і гумором.
2. Поняття комічного і його межі.
3. Засоби комізму: іронія, сарказм, гіпербола, літота, гротеск, пародія, оксюморон, парадокс, чорний гумор.
4. Історія виникнення і розвитку фейлетону.
5. Види фейлетону.

Література:

1. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практичний посібник. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
2. Журналістика і творчість / за ред. С. Костя. Львів : Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2023. 562 с.
3. Михайлин І. Основи журналістики. Харків: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
4. Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник / Б. Сташен; пер. з нім. В. Климченка / за загал. Ред. В. Іванова. Київ : Центр вільної преси, 2021. 260 с.
5. Фолькер В. Журналістика газет і журналів / пер. з нім. В. Климченка.: вид. 2-е, перероб. Київ: Центр вільної преси, 2017. 377 с.
6. Norris D. Storytelling. 10 prostych kroków do niezapomnianej opowieści. MT Biznes. 2021. 152 s.

Методичні рекомендації

У процесі опанування теми «Жанри сатири. Гумореска. Фейлетон. Памфлет» рекомендовано:

- оволодіти теоретичним матеріалом, проаналізувати основні характеристики сатиричних жанрів, звернувши увагу на їхню історію, цілі, мовні та стилеві особливості;
- з'ясувати значення ключових термінів, зокрема: сатира, гумореска, фейлетон, памфлет, іронія, сарказм, гротеск, пародія, інвектива;

- прочитати та проаналізувати приклади сатиричних текстів з української та світової літератури й публіцистики (за списком рекомендованої літератури або з відкритих джерел);
- законспектувати відповіді на проблемні питання для обговорення, зокрема:
  - У чому полягає відмінність між фейлетоном і памфлетом?
  - Які функції виконує гумореска в суспільстві?
  - Коли сатира стає інструментом громадського впливу?
- виконати практичні завдання, спрямовані на розвиток навичок аналізу сатиричних текстів, а також на створення власних жанрових зразків (гуморески, фейлетону, памфлету);
- застосовувати навчально-методичну та наукову літературу, а також достовірні інтернет-ресурси під час виконання письмових робіт і підготовки до дискусій;
- взяти участь в обговоренні сучасних прикладів сатири в медіа, зокрема онлайн-фейлетонів, сатиричних програм, блогів, мемів тощо;
- пройти тестові або контрольні завдання на платформі Moodle, щоб перевірити засвоєння основних понять і жанрових особливостей.

Практичні завдання:

1. Жанровий аналіз текстів

Ознайомтесь із трьома сатиричними текстами (гумореска, фейлетон, памфлет). Визначте жанрові ознаки кожного. Поясніть відмінності у цільовій спрямованості, стилі, об'єкті критики.

2. Аналіз сучасного фейлетону

Знайдіть у сучасному онлайн-медіа приклад фейлетону. Проаналізуйте його тему, об'єкт сатири, художні засоби (іронія, сарказм, гротеск). Дайте оцінку ефективності.

3. Написання гуморески

Напишіть гумореску на одну з тем:

- «Студентське життя без прикрас»
- «Як я ходив на пари о 8:30»

Використайте елементи доброзичливого гумору, діалоги, гіперболу.

4. Сатира в соцмережах

Проаналізуйте один-два сатиричні дописи або сторінки в соцмережах. До якого жанру вони ближчі? Які прийоми використовуються?

5. Порівняльний аналіз фейлетону і памфлету

Візьміть два тексти – фейлетон і памфлет на схожу тему (наприклад, корупція). Порівняйте за такими критеріями: тональність, ступінь агресії, фактаж, художні засоби.

6. Написання фейлетону

Напишіть короткий фейлетон. Сатирично висвітліть абсурдну ситуацію в суспільстві або політиці.

7. Створення памфлету

Створіть памфлет на актуальну соціальну або політичну тему. Використайте прийоми гострої критики, сарказм, риторичні запитання. Не забудьте про аргументовану позицію.

8. Стилiстична трансформація

Візьміть коротку новину й перетворіть її у гумореску, фейлетон, памфлет
Поясніть, як ви змінили стиль, інтонацію, фокус.

9. Робота в парах: редагування сатири

Обміняйтесь сатиричними текстами з одногрупником. Дайте один одному фідбек: наскільки текст ефективний, влучний, не переходить межі етичності. Запропонуйте правки.

10. Обговорення меж сатири

Проведіть дебати в групі на тему: *«Чи має сатира межі? Коли гумор стає образою?»*. Підготуйте аргументи, приклади з медіа та визначте свою позицію.

Самостійна робота № 1

Тема: Жанри новинної журналістики: загальна характеристика

Мета: ознайомити з поняттям жанру журналістики, окреслити перелік жанрів сучасної журналістики, дати вичерпну їх характеристику

Питання для обговорення:

1. У чому суть феномену цікавого в журналістиці?
2. Які різновиди цікавості ви можете назвати?
3. Які способи зацікавлення аудиторії використовують ЗМІ?
4. Сенсаційність у журналістиці.
5. Правило наближення інтересів.

Методичні рекомендації

У процесі самостійного опрацювання теми «Жанри новинної журналістики: загальна характеристика» рекомендовано:

- ознайомитися з теоретичними джерелами, які розкривають поняття, функції та класифікацію новинних жанрів (заметка, повідомлення, звіт, кореспонденція, репортаж, інтерв'ю);
- вивчити структуру новинного повідомлення, зокрема правило «5W1H» (що, хто, де, коли, чому, як) та принципи побудови «перевернутої піраміди»;
- порівняти жанрові особливості новинних текстів, виписати ключові ознаки кожного жанру, звернувши увагу на відмінності в обсязі, способах подачі фактів, стилістиці;
- звертатися до авторитетних джерел інформації, зокрема наукової, методичної та медіааналітичної літератури, а також електронних баз актуальних новин.

Завдання:

1. Аналітичне завдання: визначення жанру

Оберіть три новинні матеріали з різних українських ЗМІ (онлайн-видання, теленовини, друковані ресурси). Для кожного тексту визначте жанр (заметка, повідомлення, звіт, репортаж тощо); обґрунтуйте свій вибір (які жанрові ознаки виявлено); вкажіть джерело, дату публікації та заголовок.

2. Порівняльна таблиця жанрів

Складіть порівняльну таблицю щонайменше для чотирьох жанрів новинної журналістики за такими параметрами: жанр, мета, структура, основні ознаки, приклад (ЗМІ і назва матеріалу)

3. Мінідослідження: як змінюється новина

Виберіть одну актуальну подію, яку висвітлювали різні ЗМІ. Знайдіть щонайменше три публікації, що стосуються цієї події, але подані у різних жанрах (наприклад: коротка замітка, репортаж, інтерв'ю). Зробіть короткий письмовий аналіз (1–1,5 сторінки), у якому порівняйте спосіб подачі інформації, структуру, джерела та наявність коментарів/оцінок.

Самостійна робота № 2

Тема: Стандарти інформаційної журналістики

Мета: окреслити поняття стандарту інформаційної журналістики, охарактеризувати основні стандарти та правила наближення інтересів

Питання для обговорення:

1. Цензура, самоцензура, джинса в журналістиці: ознаки, причини, профілактика.
2. Шість правил наближення інтересів, рекомендованих паризьким Центром підготовки та вдосконалення журналістів:
  - 1) правило хронологічного наближення;
  - 2) правило географічного наближення (правило убивчих кілометрів);
  - 3) правило емоційного наближення;
  - 4) правило спільних інтересів;
  - 5) правило наближення за ступенем популярності особистості;
  - 6) правило наближення за винятковістю події.

Методичні рекомендації

У процесі самостійного опрацювання теми «Стандарти інформаційної журналістики» студентам рекомендовано:

- ознайомитися з теоретичними положеннями про стандарти журналістики – як загальними, так і специфічними для інформаційного жанру;

- з'ясувати зміст ключових понять: журналістські стандарти, факт, баланс, оперативність, повнота, коментар, ангажованість, журналістська етика;
- проаналізувати кілька інформаційних повідомлень з різних медіа (зокрема регіональних і національних) з метою оцінки дотримання стандартів;
- вести записи спостережень, робити короткі висновки щодо практики дотримання стандартів в українських ЗМІ;
- підготувати письмову або мультимедійну презентацію за результатами аналітичного дослідження.

Завдання:

1. Аналітичне завдання: порушення стандартів

Оберіть два новинних матеріали (з різних ЗМІ), що висвітлюють одну й ту саму подію. Визначте, які стандарти журналістики дотримано/порушено в кожному випадку. Сформулюйте висновки щодо якості подачі інформації.

2. Порівняльна таблиця

Складіть таблицю порівняння ключових стандартів журналістики за такими параметрами: стандарт, визначення, приклад дотримання, приклад порушення, наслідки для аудиторії.

3. Аналіз кейсу

Знайдіть приклад журналістського скандалу чи публічного конфлікту, пов'язаного з порушенням стандартів (в Україні або за кордоном). Стисло опишіть ситуацію (що сталося, коли, у якому ЗМІ). Проаналізуйте, які стандарти були порушені та які наслідки мала публікація.

Самостійна робота № 3

Тема: Жанрові різновиди заміток

Мета: ознайомити з поняттям замітки, охарактеризувати жанрові різновиди заміток

Питання для обговорення:

1. Методика роботи над заміткою:
  - 1) виникнення задуму (теми);

- 2) збирання фактажу (методами спостереження, інтерв'ю, роботи з документами) + «робочий заголовок»; 3) написання тексту відповідно до обраного жанру;
- 4) редагування (остаточна перевірка фактів, вичитка);
- 5) публікація матеріалу, його архівація (+ відгуки читачів і колег).

Методичні рекомендації

Під час самостійного опрацювання теми «Жанрові різновиди заміток» студентам рекомендовано:

- ознайомитися з теоретичними джерелами щодо типології заміток та їх особливостей у межах інформаційного жанру;
- вивчити жанрові характеристики таких типів заміток, як:
  - замітка про подію (фактова),
  - замітка-анонс,
  - замітка-резюме,
  - замітка-коментар,
  - замітка з елементами аналітики;
- проаналізувати щонайменше 5 заміток з різних ЗМІ, визначивши їх жанрову модифікацію та обґрунтувавши свій вибір;
- вести нотатки щодо використаних джерел, прикладів і висновків для подальшого обговорення на заняттях;
- відпрацювати вміння трансформувати новинну інформацію в замітку заданого типу, враховуючи специфіку аудиторії, теми й інформаційного приводу.

Завдання:

1. Класифікація заміток

Знайдіть у стрічці новин (будь-якого ЗМІ) 5 заміток різного жанрового типу.

- Коротко опишіть кожну (до 5 речень);
- Визначте її жанрову належність та наведіть аргументи (які ознаки свідчать про це).

2. Порівняльний аналіз

Порівняйте дві замітки на одну тему, але з різних ЗМІ. Проаналізуйте жанрові відмінності. Зробіть висновок щодо ефективності подачі інформації.

3. Побудова замітки за поданим фактажем

Використовуючи запропонований набір фактів (можна взяти з новин про подію у вашому місті або ВНЗ), створіть дві замітки: одну – класичну фактологічну, іншу – з елементами коментаря або розширеним бекграундом.

Самостійна робота № 4

Тема: Жанрові особливості та різновиди інтерв'ю. Методика написання інтерв'ю

Мета: ознайомити з поняттям інтерв'ю, охарактеризувати його жанрові різновиди, методику його написання

Питання для обговорення:

1. Класифікація інтерв'ю:

1) інформаційне інтерв'ю;

2) оперативне інтерв'ю;

3) інтерв'ю-думка;

4) бліц-опитування;

5) протокольне інтерв'ю;

6) портретне інтерв'ю (або персональне, біографічне, «портрет», «профіль»).

Методичні рекомендації

У процесі опанування теми «Жанрові особливості та різновиди інтерв'ю. Методика написання інтерв'ю» рекомендовано:

- опрацювати теоретичні джерела щодо жанрових ознак інтерв'ю;
- ознайомитися з методикою підготовки до інтерв'ю та проведення розмови;
- законспектувати приклади вдалих запитань для різних типів інтерв'ю;
- проаналізувати 1–2 інтерв'ю за критеріями об'єктивності, актуальності, стилю.

Завдання:

1. Види інтерв'ю

Ознайомтеся з видами інтерв'ю (інформативне, портретне, проблемне) та коротко охарактеризуйте кожен.

2. Аналіз прикладів інтерв'ю

Проаналізуйте приклад інтерв'ю з українських ЗМІ: визначте мету, тип, формат.

Самостійна робота № 5

Тема: Жанрові особливості та різновиди репортажів.

Методика написання репортажів

Мета: ознайомити з поняттям репортажу, охарактеризувати його жанрові різновиди, методику його написання

Питання для обговорення:

4. Рольовий репортаж.
5. Фічер і його особливості.
6. Особливості роботи «в полі».
7. Що допомагає журналісту викликати у читача ефект присутності?

Методичні рекомендації

У процесі опанування теми «Жанрові особливості та різновиди репортажів. Методика написання репортажів» рекомендовано:

- вивчити класифікацію репортажів (подієвий, проблемний, аналітичний тощо);
- зібрати матеріал для написання власного репортажу з реальної події;
- законспектувати критерії якості репортажу: правдивість, емоційність, об'єктивність;
- ознайомитися з прикладами репортажів в онлайн-ЗМІ.

Завдання:

1. Створення проблемного репортажу

Оберіть актуальну соціальну проблему у вашому місті чи університеті й підготуйте проблемний репортаж. Обов'язково включіть живі приклади; коментарі; контекст.

2. Аналіз авторської присутності в репортажі

Оберіть 2 репортажі з різних медіа і проаналізуйте, наскільки активно присутній автор (у стилі, коментарях, рефлексіях); як це впливає на сприйняття матеріалу.

Самостійна робота № 6

Тема: Аналітика в інформаційному просторі: поняття, призначення, функції

Мета: охарактеризувати аналітичні жанри в інформаційному просторі, їх призначення, функції

Питання для обговорення:

1. Вимоги до журналіста-аналітика.
2. Класифікація аналітичних жанрів в українському журналістикознавстві.
3. Основні тенденції розвитку аналітичних жанрів у сучасній пресовій журналістиці України.
4. Порівняльний аналіз інформаційних та аналітичних жанрів.

Методичні рекомендації

Під час самостійного вивчення теми «Аналітика в інформаційному просторі: поняття, призначення, функції» студентам рекомендовано:

- опрацювати теоретичні положення з теми за навчальними та науковими джерелами;
- з'ясувати значення ключових термінів: аналітика, медіааналітика, функція аналітики, інформаційна обробка, прогностична функція;
- підготувати конспект із короткими визначеннями термінів і ключовими тезами;
- ознайомитися з прикладами аналітичних матеріалів у ЗМІ (огляди, аналітичні статті, колонки);
- виконати завдання з порівняння інформаційного та аналітичного матеріалу;
- підготувати короткий аналітичний коментар до поточної події або проблеми в інформаційному просторі.

Завдання:

1. Понятійна база аналітики

Дайте визначення поняттям «аналітика», «інформаційний простір», «аналітичний матеріал». Поясніть, у чому полягає відмінність між інформаційним та аналітичним повідомленням у ЗМІ.

2. Аналіз аналітичних публікацій

Оберіть дві аналітичні публікації з різних українських або міжнародних медіа. Проаналізуйте їхню структуру та визначте основні функції (інформаційна, прогностична, інтерпретаційна, критична тощо). Сформулюйте висновки щодо подібностей і відмінностей.

3. Порівняльна характеристика жанрів

Створіть порівняльну таблицю для трьох типів журналістських матеріалів: аналітичної, новинної та публіцистичної статей. Оцініть їх за такими критеріями: мета, структура, стиль, глибина аналізу, роль автора.

Самостійна робота № 7

Тема: Стаття, рецензія, коментар: теоретичні засади і методика підготовки

Мета: ознайомити з поняттям статті, рецензії, коментаря, охарактеризувати їх жанрові різновиди, методику написання

Питання для обговорення:

4. Аргументація в жанрі «стаття».
5. Основні групи аналітичних статей:
  - 1) загальнодослідницька;
  - 2) практично-аналітична;
  - 3) полемічна.

Методичні рекомендації

Під час самостійного опрацювання теми «Стаття, рецензія, коментар: теоретичні засади і методика підготовки» рекомендовано:

- опрацювати літературу з теорії публіцистичних та аналітичних жанрів;

- з'ясувати жанрові відмінності між статтею, рецензією і коментарем, їхні функції, мету, структуру;
- зробити конспект, у якому будуть коротко сформульовані визначення та характеристики жанрів;
- переглянути зразки кожного жанру в сучасних українських ЗМІ;
- проаналізувати власну тематику або сферу зацікавлень і спробувати визначити, який із жанрів найкраще підходить для висвітлення обраного питання;
- виконати завдання, які допоможуть сформувати практичні навички написання цих жанрів.

Завдання:

1. Теоретичне осмислення жанрів

Дайте визначення жанрам «стаття», «рецензія», «коментар». Визначте основні ознаки, мету та призначення кожного з них. Зробіть коротку порівняльну характеристику.

2. Аналіз зразків журналістських жанрів

Оберіть по одному прикладу кожного жанру (стаття, рецензія, коментар) з українських медіа. Проаналізуйте структуру, стилістичні особливості та тематичне спрямування. Визначте, наскільки дотримано жанрових норм у кожному випадку.

3. Порівняльна таблиця жанрових ознак

Створіть порівняльну таблицю, у якій відобразить відмінності між статтею, рецензією та коментарем за такими параметрами: мета, авторська позиція, структура, стиль, аргументація, джерела інформації, тип аудиторії.

Самостійна робота № 8

Тема: Журналістське розслідування: історія, структура, типи, методика роботи

Мета: ознайомити з поняттям інтерв'ю, охарактеризувати його жанрові різновиди, методику його написання

Питання для обговорення:

1. З історії розслідувальних жанрів в Європі.
2. Особливості проведення і написання журналістського розслідування.

3. Колонка як жанр.

4. Жанрові характеристики колонки.

Методичні рекомендації

Під час самостійного опрацювання теми «Журналістське розслідування: історія, структура, типи, методика роботи» студентам рекомендовано:

- опрацювати літературу з історії та теорії журналістських розслідувань;
- з'ясувати етапи підготовки розслідувального матеріалу: вибір теми, пошук джерел, перевірка фактів, оформлення висновків;
- ознайомитися з типовими помилками у жанрі та етичними межами діяльності журналіста-розслідувача;
- проаналізувати приклади розслідувань, опублікованих українськими або міжнародними медіа;
- виконати низку завдань, що спрямовані на розвиток навичок критичного аналізу, верифікації фактів та структурування розслідувального матеріалу.

Завдання:

1. Жанрова природа журналістського розслідування

Дайте відповідь на запитання: чим журналістське розслідування відрізняється від репортажу, інтерв'ю чи аналітичної статті? Визначте основні ознаки жанру, його призначення, цільову аудиторію та етичні межі.

2. Історичний експурс

Підготуйте огляд історії розвитку журналістських розслідувань. Визначте 5 ключових етапів або подій у світовій та українській практиці. Наведіть приклади розслідувань, які стали знаковими та вплинули на суспільство.

3. Структурно-методичний аналіз

Оберіть одне реальне журналістське розслідування (наприклад, телевізійне чи текстове) та проаналізуйте його структуру, джерела інформації, етапи підготовки та методи збору фактів. Визначте, як дотримано стандартів журналістики.

Самостійна робота № 9

Тема: Місце публіцистики у системі журналістських жанрів

Мета: ознайомити з поняттям художньої публіцистики, охарактеризувати їх жанрові різновиди

Питання для обговорення:

1. Поняття «публіцистика», «публіцистичний».
2. Огляд історії української публіцистики.
3. Українська школа дослідників публіцистики.
4. Об'єкт, предмет, методи публіцистики.

Методичні рекомендації

Під час самостійного опрацювання теми «Місце публіцистики у системі журналістських жанрів» студентам рекомендовано:

- опрацювати навчальні матеріали з теорії публіцистики, класифікації жанрів, функцій ЗМІ;
- з'ясувати ключові відмінності між публіцистичними, аналітичними та художніми жанрами в журналістиці;
- підготувати конспект із коротким викладом основних положень та термінів;
- переглянути сучасні приклади публіцистичних текстів (нарис, есе, памфлет, фейлетон тощо) в українських ЗМІ;
- виконати завдання, спрямовані на формування практичних умінь аналізувати та створювати тексти публіцистичного жанру.

Завдання:

1. Публіцистика як жанрове явище

Сформулюйте визначення публіцистики. Визначте її основні риси, функції в медіапросторі та жанрову приналежність. Відповідь оформіть у вигляді стислого конспекту або тез.

2. Жанрове позиціонування публіцистики

Створіть схему або таблицю, у якій покажіть місце публіцистики в системі журналістських жанрів. Виділіть три основні групи (інформаційні, аналітичні, художньо-публіцистичні) та наведіть приклади жанрів для кожної, підкресливши, де саме знаходиться публіцистика.

3. Аналіз публіцистичного тексту

Оберіть приклад публіцистичного тексту (есе, нарис, фейлетон, памфлет) із сучасного українського медіа. Проаналізуйте його за такими критеріями:

- авторська позиція,
- емоційність,
- використання художніх засобів,
- проблематика,
- вплив на суспільну думку.

Зробіть висновок про роль цього матеріалу в комунікаційному процесі.

Самостійна робота № 10

Тема: Художньо-публіцистичні жанри: особливості та трансформації в сучасних медіа. Рецензія. Портрет

Мета: охарактеризувати жанр рецензії та портрету, їх історію, види та методику підготовки

Питання для обговорення:

1. З історії рецензування в медіа.
2. З історії жанру портрету у французькій періодиці.
3. Портретистика в якісній пресі незалежної України.
4. Образи і постаті в медійних текстах.

Методичні рекомендації

Під час самостійного опрацювання теми «Художньо-публіцистичні жанри: особливості та трансформації в сучасних медіа. Рецензія. Портрет» студентам рекомендовано:

- опрацювати фахову літературу щодо поняття художньо-публіцистичних жанрів та їх ролі в сучасній журналістиці;
- з'ясувати ознаки жанрів рецензії та портрета, їхню структуру, функції та виражальні засоби;
- підготувати короткий конспект з класифікацією художньо-публіцистичних жанрів;
- проаналізувати приклади з українських медіа, де художньо-публіцистичні тексти мають гібридний або новітній формат (мультимедійний портрет, відеорецензія тощо);

- виконати завдання, спрямовані на розвиток навичок аналізу і написання жанрових текстів.

Завдання:

1. Жанрова природа художньо-публіцистичних текстів

Сформулюйте визначення художньо-публіцистичних жанрів. Визначте їх роль у журналістиці, основні риси (образність, суб'єктивність, авторська позиція) та наведіть класифікацію жанрів (есе, нарис, портрет, фейлетон, рецензія тощо).

2. Рецензія як жанр критики і комунікації

Оберіть приклад рецензії (на книгу, фільм, виставу, концерт) із сучасного ЗМІ або блогу. Проаналізуйте текст за критеріями:

- тема,
- об'єкт оцінювання,
- аргументація,
- мовно-стилістичні особливості,
- наявність художніх засобів.

Зробіть висновок щодо якості тексту та його впливу на читача.

3. Портрет у сучасних медіа

Знайдіть приклад портрета (текстового чи мультимедійного) у друкованому або цифровому виданні. Проаналізуйте:

- структуру матеріалу,
- художні засоби,
- способи подачі інформації,
- рівень емоційності,
- джерела даних (інтерв'ю, спостереження, бекграунд). Зробіть короткий висновок про трансформації жанру в цифровому середовищі.

Самостійна робота № 11

Тема: Пропаганда в публіцистиці. Роль публіцистики в боротьбі з російською пропагандою

Мета: охарактеризувати поняття пропаганда, сформувані усвідомлення важливості боротьби з російською пропагандою

Питання для обговорення:

1. Обмеження для публіциста під час війни.
2. Методи протидії чорній пропаганді.
3. Роль сучасної публіцистики у протидії російській пропаганді.
4. Приклади творів публіцистів-класиків та сучасних контрпропагандистських публіцистичних виступів в українських медіа.

Методичні рекомендації

Під час самостійного опрацювання теми «Пропаганда в публіцистиці. Роль публіцистики в боротьбі з російською пропагандою» студентам рекомендовано:

- з'ясувати ключові ознаки та типи пропаганди, зокрема політичної, воєнної, культурної;
- ознайомитися з публіцистичними текстами, які викривають фейки, протидіють ворожим наративам, формують інформаційну стійкість;
- проаналізувати приклади сучасної української антипутінської публіцистики, у яких використовується фактологія, емоційність, іронія, метафора;
- дослідити роль публіциста як суб'єкта інформаційного спротиву;
- виконати завдання, що сприятимуть розвитку аналітичного мислення, критичного ставлення до джерел інформації та вмінню створювати публіцистичні тексти в умовах інформаційної війни.

Завдання:

1. Пропаганда і публіцистика: зіткнення понять

Дайте письмову відповідь на питання:

- чим пропаганда відрізняється від публіцистики?
- у чому полягає етична межа між впливом і маніпуляцією?
- які ознаки вказують на пропагандистський характер тексту?

Наведіть приклади із сучасних медіа.

2. Аналіз російських пропагандистських наративів

Здійсніть аналіз одного чи двох прикладів російської пропаганди (з офіційних ресурсів, Telegram-каналів, телеканалів чи соцмереж, які фіксуються моніторинговими центрами).

Визначте:

- який наратив просувається,
- які методи впливу застосовуються (страх, фейки, емоції, авторитетність),
- хто цільова аудиторія.

Зробіть висновок щодо ефективності та небезпеки цього контенту.

3. Публіцистика як інструмент інформаційного спротиву

Оберіть приклад українського публіцистичного тексту (есе, стаття, колонка, блог), у якому викривається російська пропаганда або протиставляється їй правда. Проаналізуйте:

- авторську позицію,
- аргументи,
- образну мову,
- ефект впливу на читача.

Зробіть висновок про ефективність публіцистики як зброї.

Самостійна робота № 12

Тема: Есе. Теорія та історія виникнення жанру

Мета: ознайомити з поняттям есе, сформуванати вміння писати есе

Питання для обговорення:

1. Есей як жанр, метод, тип мислення.
2. Типологічні ознаки есею.
3. Історія зародження та розвитку жанру.
4. Основні етапи розвитку української есеїстики.

Методичні рекомендації

Під час самостійного опрацювання теми «Есе. Теорія та історія виникнення жанру» студентам рекомендовано:

- опрацювати теоретичні джерела про виникнення та розвиток есе як жанру (від доби Ренесансу до сьогодення);
- визначити ознаки жанру есе: суб'єктивність, парадоксальність мислення, асоціативність, емоційність, фрагментарність структури;
- ознайомитися з класичними есе світової літератури й сучасними журналістськими прикладами;

- скласти короткий конспект про жанрові ознаки та функції есе в журналістиці;
- виконати завдання, що допоможуть сформувати навички створення текстів цього жанру.

Завдання:

1. Джерела жанру: Монтень і його наступники

Складіть коротке повідомлення (до 250 слів) про історичне походження есе як жанру. Обов'язково вкажіть:

- автора, якого вважають засновником жанру,
- особливості ранніх есе,
- як змінювався жанр у різні історичні періоди.

Наведіть приклади імен і назв відомих есе.

2. Есе: жанрові ознаки та стиль

Визначте основні жанрові риси есе, серед яких:

- особистісна манера викладу,
- парадоксальність,
- відсутність чіткої логіки композиції,
- естетика думки.

Поясніть, як ці риси відрізняють есе від нарису, статті чи рецензії. Наведіть приклади з літератури або журналістики.

3. Аналіз есе як мистецтва думки

Оберіть один текст есе (українського чи зарубіжного автора — на вибір).

Проаналізуйте:

- тему й авторську позицію,
- структуру та асоціативні переходи,
- художні чи публіцистичні засоби,
- стиль викладу.

Зробіть висновок: чи можна цей текст віднести саме до жанру есе, і чому.

Самостійна робота 13

Тема: Замальовка та інші малі публіцистичні жанри

Мета: ознайомити з поняттям замальовки, сформувати вміння писати замальовки

Питання для обговорення:

1. Розмивання жанрових меж і трансформація замальовки в інтернеті та методологія написання.
2. Співвідношення реального й вигаданого: вимисел і домисел.
3. Мова і стиль замальовки: роль деталі.
4. Різниця між нарисом і замальовкою.

Методичні рекомендації

Під час самостійного опрацювання теми «Замальовка та інші малі публіцистичні жанри» студентам рекомендовано:

- опрацювати теоретичні джерела про структуру, стиль, функції малих публіцистичних жанрів;
- визначити роль замальовки в структурі публіцистичного повідомлення та її місце серед інших малих жанрів;
- дослідити, як жанри замальовки, міні-есе, репліки реалізуються в блогах, колонках, соцмережах;
- підготувати конспект або схему з короткою характеристикою кожного малого жанру (2–3 речення на кожен);
- виконати завдання, які сприятимуть практичному оволодінню цими формами.

Завдання:

1. Малі жанри: поняття, класифікація, функції

Складіть коротку таблицю або схему, у якій подайте основні малі публіцистичні жанри, їхні:

- ознаки,
- функції,
- приклади в медіа (з посиланнями чи назвами видань).

Серед жанрів обов'язково охопіть замальовку, репліку, нотатку, міні-есе, фейлетон.

2. Замальовка як жанр візуального спостереження

Прочитайте 1–2 приклади замальовок із українських друкованих або онлайн-видань.

Проаналізуйте:

- тему й об'єкт спостереження,
- стиль написання,

- засоби вираження (метафора, емоція, деталь),
- ефект на читача.

Зробіть висновок про силу жанру як засобу фіксації реальності.

3. Сучасне звучання малих жанрів

Оберіть приклад малої публіцистичної форми із блогу, колонки, Facebook-сторінки журналіста або публіциста. Оцініть:

- чи відповідає текст ознакам жанру (вказати якого),
- як змінився жанр у цифровому форматі,
- чи зберігає естетику, експресивність, публіцистичну функцію.

Самостійна робота № 14

Тема: Нарис. Особливості жанру

Мета: ознайомити з поняттям нарису, сформуванати вміння писати нарис

Питання для обговорення:

1. Витоки жанру нарису: хроніки, життя, біографії, подорожі.
2. Етапи розвитку нарису.
3. Жанрово-стильові ознаки нарису: актуальність, документальність, типовість, інтимізація, образність, ескізність тощо.

Методичні рекомендації

Під час самостійного опрацювання теми «Нарис. Особливості жанру» студентам рекомендовано:

- опрацювати теоретичний матеріал щодо генези та жанрових ознак нарису;
- з'ясувати відмінності між нарисом, есе, репортажем та аналітичними жанрами;
- визначити роль автора в нарисі як дослідника і творця образу;
- переглянути 2–3 зразки сучасного нарису в українських медіа або збірках публіцистики;
- підготувати схему чи нотатки з характеристиками різних типів нарису та їх прикладами.

Завдання:

1. Нарис як жанр: визначення та функції

Дайте відповідь на запитання:

- що таке нарис як публіцистичний жанр?
- у чому його унікальність порівняно з іншими жанрами?

- які функції виконує нарис у медіа?

Наведіть приклади з українських друкованих або онлайн-видань.

2. Типологія нарису: приклади і розмежування

Складіть таблицю або схему, у якій охарактеризуйте основні типи нарису:

- портретний (про людину),
- проблемний (про явище чи суспільну ситуацію),
- подорожній (з описом місць і подій),
- репортажний (на межі з репортажем),
- есеїстичний (із глибокими роздумами).

До кожного типу наведіть приклад (назву або джерело, звідки взято текст).

Завдання 3. Аналіз нарису як художньо-публіцистичного тексту

Оберіть нарис із друкованого чи онлайн-джерела. Проаналізуйте:

- тему й авторський задум,
- композицію та стиль,
- використання фактів і художніх прийомів,
- загальний ефект на читача.

Сформулюйте висновок про жанрову належність тексту.

Самостійна робота № 15

Тема: Жанри сатири. Гумореска. Фейлетон. Памфлет

Мета: ознайомити з сатиричними публіцистичними жанрами

Питання для обговорення:

1. Приклади зарубіжної фейлетоністики.
2. Особливості жанру в Україні та за кордоном.
3. Методологія написання фейлетону.

4. Рудименти радянської жанрології у жанрі памфлету та український досвід в журналістиці.
5. Жанрові межі памфлету – чи доречний принцип «все палю» у сучасній журналістиці.

Методичні рекомендації

Під час самостійного опрацювання теми «Жанри сатири. Гумореска. Фейлетон. Памфлет» студентам рекомендовано:

- ознайомитися з теоретичними джерелами, що висвітлюють класифікацію сатиричних жанрів, їхню історію, функції та мовні особливості;
- опрацювати тлумачення основних понять теми, зокрема: *сатира, гумор, гумореска, фейлетон, памфлет, іронія, сарказм, сатира в медіа, гротеск, соціальна критика*;
- прочитати зразки текстів кожного жанру (гумореска – Остап Вишня, фейлетон – В. Чемерис, памфлет – Іван Франко або сучасні публіцистичні приклади), виписати жанрові ознаки;
- зіставити тексти різних жанрів за структурою, тональністю, метою, образною системою, зробити узагальнюючу таблицю порівняння;
- підготувати короткий письмовий аналіз одного з творів, визначивши об'єкт критики, художні засоби, жанрову належність і комунікативну мету;
- створити власний текст у будь-якому з жанрів сатири (на вибір: гумореска, фейлетон, памфлет) з актуальної теми соціального або студентського життя;
- виконати тестові завдання у Moodle або письмові відповіді на контрольні питання, запропоновані викладачем;
- використовувати рекомендовану літературу, а також перевірені онлайн-джерела (електронні бібліотеки, медіаархіви, наукові статті) під час виконання завдань.

Завдання:

1. Реферативний огляд

Підготуйте коротку презентацію (2–3 сторінки) на тему: «Еволюція сатиричних жанрів у публіцистиці: від класики до цифрової епохи». У роботі охарактеризуйте, як трансформувалися

гумореска, фейлетон і памфлет у медіа ХХ–ХХІ століть, з прикладами з української або світової журналістики.

2. Пошук і систематизація джерел

Складіть анотований список із 5–7 джерел (друкованих або онлайн), які висвітлюють тематику сатиричних жанрів у журналістиці. До кожного джерела додайте коротку анотацію (2–3 речення), вказавши його зміст, актуальність і корисність для теми.

3. Критичне есе

Напишіть есе на тему: «*Сатира як інструмент соціального контролю: де межа між смішним і небезпечним?*». Проаналізуйте роль сатири у формуванні громадської думки, торкніться етичних меж у сучасній сатирі (особливо в політичному контексті), використовуючи приклади з медіапростору.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практичний посібник. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
2. Діпфейк та дезінформація : практич. посіб. / Агнешка М. Вальорска М.; пер. з нім. В. Олійника. Київ : Академія української преси; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с.
3. Дмитровський З. Аналітична журналістика : тексти лекцій. Львів : МВЦ ф-ту журналістики ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 125 с.
4. Гарачковська О. О. (2019). Жанри журналістики в системі друкованих ЗМІ: навч. посібник. Київ: Видавничо-поліграфічна база КНУКіМ. 344 с.
5. Гарачковська, О. (2021). Жанрові особливості аналітичної журналістики у контексті становлення сучасного інформаційного простору. *Український інформаційний простір*, (2(8)), 146–154. [https://doi.org/10.31866/2616-7948.2\(8\).2021.245866](https://doi.org/10.31866/2616-7948.2(8).2021.245866)
6. Гарачковська, О. (2022). Есе в художній публіцистиці: нові стильові конструкції. *Український інформаційний простір*, (2(10)), 110–118. <https://doi.org/10.31866/2616-7948.10.2022.269831>
7. Гарачковська О. Жанрові особливості інтерв'ю в сучасному інформаційному просторі. *Український інформаційний простір*. 2021. 1 (7). С. 86–93.
8. Журналістика і творчість / за ред. С. Костя. Львів : Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2023. 562 с.
9. Калита О. П. Жанрові особливості інтерв'ю на сторінках українських онлайн-видань. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Т. 34 (73). № 1 Ч. 2. 2023. С. 308–312.
10. Карпінська В. Жанрові особливості художнього репортажу (на прикладі збірки репортажів «Єгипет: харам, халяль» Пьотра Ібрагіма Кальваса). *Теле- та радіожурналістика*. 2020. Вип. 19. С. 184–192.
11. Лубкович І. Інформаційна журналістика: методи збору інформації, відображення дійсності та жанри : навч. посіб. / І. Лубкович. Львів : ПАІС, 2017. 104 с.

12. Мелещенко О. К. Жанр замітки у пресовій і фотожурналістиці: огляд теоретичних напрацювань й критичний коментар. *Журналістика*. 2017. Вип. 16 (41). С. 138–149.
13. Михайлин І. Основи журналістики. Харків: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
14. Надточій, О. Л., & Погрібна, О. О. (2024). Мережева кінорецензія як журналістський жанр: особливості викладання в ЗВО. *Обрії друкарства*, (1(15)), 113–124. [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2024.1\(15\).302844](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2024.1(15).302844)
15. Павлова А.К., Калита О.П. Особливості новинних жанрів у системі сучасних ЗМІ: моделювання, презентація, рефлексія. Стратегії розвитку та пріоритетні завдання філологічних наук. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 5–6.11.2020. Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2020. С. 78–81.
16. Паславський І. ЗМІ і популізм. Сучасна українська журналістика: історія, теорія, практика : збірник матеріалів звітної наук. конф. за 2018 рік (секція «Журналістика») / упоряд. С. Онуфрив. Львів : ПАІС, 2019. С. 33–35.
17. Паславський І. Національний інформаційний простір: сучасні виклики. Традиційні і нові медіа: від історії до сучасності : збірник матеріалів звітної наук. конф. за 2019 рік (секція «Журналістика») / упоряд. А. Яценко. Львів: Простір-М, 2020. С. 34–36.
18. Паславський І. Свобода преси і відповідальність ЗМІ. Григорій Сковорода у сучасному багатомірному світі : зб. тез VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 16 листопада 2022 р.) / за ред. чл.-кор. НАН України, д-ра філос. наук, проф. В. П. Мельника ; відп. за вип. В. М. Качмар, Л. В. Рижак, Н. І. Жигайло, Ю. В. Максимець. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. С. 215–218.
19. Паславський І. Політична журналістика воєнного часу. Журналістика майбутнього: виклики, тенденції, перспективи розвитку : матер. наук. конф. (Львів, 18-19 жовтня 2022 р.). 2022. С. 121–124.
20. Решетуха Т., Кушнір О. Безпекові компетентності випускників спеціальності 061 журналістика у фокусі викликів російсько-

- української війни «Журналістика майбутнього»: виклики, тенденції, перспективи розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 18–19 жовт. 2022 р.). Львів : Простір-М, 2022. С. 38–39.
21. Садова, Л. О., & Мялковська, Л. М. (2025). Жанрові особливості репортажу в сучасних друкованих ЗМІ (на прикладі видання «Локальна історія»). Обрії друкарства. [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2025.1\(17\).326768](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2025.1(17).326768) / URL: [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2025.1\(17\).326768](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2025.1(17).326768)
  22. Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник / Б. Сташен; пер. з нім. В. Климченка / за загал. ред. В. Іванова. Київ : Центр вільної преси, 2021. 260 с.
  23. Тимошик, М. (2022). Жанри журналістики як науково-практична проблема: до провокації фахової полеміки теоретиків і практиків ЗМІ. Український інформаційний простір, (2(10)), 14–42. <https://doi.org/10.31866/2616-7948.10.2022.269647>
  24. Фолькер В. Журналістика газет і журналів / пер. з нім. В. Климченко.: вид. 2-е, перероб. Київ: Центр вільної преси, 2017. 377 с.
  25. Царик, Г. (2024). Генеалогія сучасних новітніх медіа: динаміка розвитку та підходи до вивчення. Folia Philologica, (8), 91–98. <https://doi.org/10.17721/fovia.philologica/2024/8/11>
  26. Чубук О. Новинна журналістика і соціальні медіа: хто кого «годує» інформацією» / О. Чубук // Журналістика та соціальні комунікації в контексті становлення громадянського суспільства в Україні і в світі: виклики, тенденції, перспективи : матер. Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Одеса, 4 листопада 2022 р.) / наук. ред. В. Колкутіна, упоряд. Ю. Грушевська. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2022. С. 121–125. <https://hdl.handle.net/11300/25480>
  27. Ютченко А. Художній репортаж: між фактом і вигадкою URL: <http://litakcent.com/2017/12/28/hudozhniy-reportazh-mizh-faktom-i-vigadkoyu/>
  28. Wolny-Zmorzyński K. Reportaż i artykuł wiralowy – dziś! «Od modernizacji do mediosfery : meandry transformacji w komunikowaniu : prace ofiarowane dr. hab. Ryszardowi Filasowi».

- Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2020. S. 365–380.
29. Sklenar I. Prawda i postprawda w dziennikarstwie. Refleksje na temat filmu Agnieszki Holland „Obywatel Jones” // Media i Społeczeństwo: czasopismo naukowe. Nr. 12. 2020. Bielsko-Biała: Wydawnictwo Wydziału Humanistyczno-Społecznego oraz Wydziału Zarządzania i Transportu Akademii Techniczno-Humanistycznej. S. 343–353. URL:
http://www.mediaispoleczenstwo.ath.bielsko.pl/spis_atykulow.html
30. Norris D. Storytelling. 10 prostych kroków do niezapomnianej opowieści. MT Biznes. 2021. 152 s.

Інформаційні ресурси

1. Академічний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/>
2. Лінгвістичний портал. URL: <http://www.mova.info/>
3. Національний стандарт України ДСТУ 4163:2020. Вимоги до оформлення документів. URL: <https://bit.ly/3kUJpxU>
4. Офіційний сайт української мови. URL: <https://ukrainskamova.com/>
5. Словник скорочень українських слів. URL: <https://abbrs.info/>

Аналітична, новинна та художньо-публіцистична журналістика [Текст]: Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми освітньої програми «Медіакомунікації та PR» галузі знань С Соціальні науки, журналістика та комунікація спеціальності С 7 Журналістика денної та заочної форм навчання / уклад. Л. М. Мялковська, Л. О. Садова, Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2025. 68 с.

Комп'ютерний набір : Л.М. Мялковська, Л.О. Садова

Редактор: Л. О. Садова

Підп. до друку 2025р.
Формат 60x84/16. Папір офс. Гарнітура Таймс.
Ум. друк. арк. ____ . Обл.-вид. арк.
Тираж ____ прим.

Відділ іміджу та промоції
Луцького національного технічного університету
43018 м. Луцьк, вул. Львівська, 75
Друк – ВІП ЛНТУ